

vergadering **C212**
zittingsjaar 2021-2022

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening
en Energie

van 22 maart 2022

(Een aantal sprekers namen mogelijk deel via videoconferentie.)



**Vlaams
Parlement**

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Wilfried Vandaele aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de omgevingsrapportage – 2099 (2021-2022)	3
VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de resultaten van zwerfvuilonderzoek door de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij – 2139 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Gwenny De Vroe aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de resultaten van het recente zwerfvuilonderzoek van de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij – 2160 (2021-2022)	4
VRAAG OM UITLEG van Tinne Rombouts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het gebruik van vaste verwerkte mest als kunstmest – 2149 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Stefaan Sintobin aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het tekort aan kunstmest en de eventuele versoepelingen voor het gebruik van dierlijke mest – 2248 (2021-2022)	11
VRAAG OM UITLEG van Steven Coenegrachts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over maatregelen voor de opvang van vluchtelingen en mogelijke drempels in de ruimtelijke ordening – 2153 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de mogelijkheden om tijdelijke units te plaatsen voor noodopvang en huisvesting – 2196 (2021-2022)	19
VRAAG OM UITLEG van Gwenny De Vroe aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de door de minister ingediende klacht met burgerlijke partijstelling tegen een gewezen milieu-inspecteur wegens corruptie en belangenvermenging – 2197 (2021-2022)	23
VRAAG OM UITLEG van Steven Coenegrachts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de evaluatie van de erosieprojecten – 2253 (2021-2022)	26
VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het VN-verdrag tegen plasticvervuiling – 2254 (2021-2022)	30

VRAAG OM UITLEG van Wilfried Vandaele aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de omgevingsrapportage – 2099 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, de Universiteit Antwerpen (UA) voerde vorig jaar voor het Vlaams Planbureau voor Omgeving (VPO) een opdracht uit over de omvorming van het Milieurapport Vlaanderen (MIRA) en het Ruimterapport Vlaanderen (RURA) naar een omgevingsrapportage.

Aan de hand van een stakeholderbevraging, een verkenning van goede praktijken in binnen- en buitenland en een bevraging van een reflectiegroep werd onderzocht hoe de omgevingsrapportage zowel procesmatig als inhoudelijk invulling kan krijgen. Het eindrapport 'Proces- en inhoudelijke ondersteuning bij de voorbereiding van de Omgevingsrapportage door het departement Omgeving' reikt reflecties en aanbevelingen aan die de opdrachtgever in staat stellen om de nodige rapportageprocessen vorm te geven.

Minister, onderschrijft u de aanbevelingen van dit rapport?

Zijn het aanbevelingen waarmee u concreet aan de slag wilt gaan en in beleid wilt omzetten?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega's, een wetenschappelijk onderbouwde rapportage is een noodzakelijke bouwsteen voor een degelijk omgevingsbeleid. De aanbevelingen en reflecties door de Universiteit Antwerpen zijn gebaseerd op een brede consultatie van stakeholders en op recente wetenschappelijke inzichten en bieden zo een goede basis om de omgevingsrapportage uit te bouwen.

Om de transparantie van de omgevingsrapportage te verzekeren, werkt het Departement Omgeving momenteel aan een meerjarenplanning, die eind dit jaar zal worden gepubliceerd. Hierbij gaat veel aandacht naar de participatie met stakeholders uit wetenschap, samenleven en beleid en naar de communicatie van de rapportageproducten. Het meerjarig werkprogramma zal ook voor advies worden voorgelegd aan de Strategische Adviesraad Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed (SARO), de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen (Mineraad) en de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV).

Zoals de studie van de Universiteit Antwerpen aanbeveelt, wordt geopteerd voor een stapsgewijze uitbouw van de omgevingsrapportage. Hierbij zal de expertise en ervaring van de vroegere MIRA- en RURA-rapportages worden meegenomen. Daarnaast zullen ook goede praktijken in buurlanden en op Europees niveau, zoals onder andere besproken in de UA-studie, dienen als inspiratie. Bedoeling is om binnen Europa onze koppositie op het vlak van rapportage te behouden.

Het doel is om wetenschappelijke kennis ter beschikking te stellen aan beleid en samenleving. De informatie van de omgevingsrapportage zal dan ook ruim gedeeld en bekend worden gemaakt.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Het is belangrijk dat het beleid zowel op het Vlaamse als het federale niveau goed wordt

onderbouwd. Onderzoeken, zoals dat van de Universiteit Antwerpen, kunnen hiervoor een ruggengraat vormen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de resultaten van zwerfvuilonderzoek door de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij – 2139 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Gwenny De Vroe aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de resultaten van het recente zwerfvuilonderzoek van de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij – 2160 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Bruno Tobbac

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Op 4 maart 2022 werden de resultaten van het zwerfvuilonderzoek van de OVAM bekendgemaakt. Het onderzoek toont aan dat 35 procent van het zwerfvuil bestaat uit blikjes en plastic flesjes – uitgedrukt in volume – en 41 procent uit sigarettenpeuken – uitgedrukt in aantal stuks. Deze cijfers zijn niet verrassend en zijn gelijkaardig met Nederland, waar plastic flesjes en blikjes verantwoordelijk zijn voor ongeveer 40 procent van het volume van het zwerfafval. Uit een Nederlandse studie blijkt dat statiegeld het aantal flesjes in het milieu met 70 tot 90 procent terugdringt. Op 1 juli 2021 heeft Nederland dan ook statiegeld ingevoerd op kleine plastic flesjes met water en frisdranken. Andere landen boeken op dit gebied mooie resultaten met drankverpakkingen waar statiegeld op wordt geheven. Zo maken in Duitsland blikjes slechts 0,03 procent uit van het zwerfafval.

Ten tweede dient statiegeld bij te dragen aan het behalen van 90 procent gescheiden inzameling van plastic flessen, een doelstelling die wettelijk is vastgelegd met ingang van kalenderjaar 2022 naar aanleiding van de Europese Single Use Plastics Directive. Recente inzamelcijfers van Vlaanderen zijn voorlopig niet bekend.

De peukenproblematiek stelt zich niet alleen in Vlaanderen. Andere regio's kijken niet naar end-of-pipe-maatregelen zoals repressie, maar kiezen voor brongerichte maatregelen. In Californië en New York liggen momenteel wetsvoorstellen bij de senaat waarin de verkoop van single-use filters volledig verboden wordt. Sigarettenfilters zijn gemaakt van celluloseacetaat, een soort plastic, dus peuken breken niet af in het milieu. In december keurde de Spaanse senaat een wet waardoor roken op alle stranden verboden wordt. Want juist via de stranden belanden de peuken het makkelijkst in zee.

Welke nieuwe maatregelen zult u nemen naar aanleiding van dit nieuw zwerfvuilonderzoek?

Overweegt u om statiegeld op plastic flesjes en blikjes in te voeren?

Op welke manier zal Vlaanderen de doelstelling van 90 procent gescheiden inzameling van plastic flessen behalen? Wanneer krijgen we zicht op de recente cijfers hierover? Kunt u verduidelijken of we op koers zitten?

Welke brongerichte maatregelen zult u nemen in het aanpakken van sigarettenpeuken?

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gwenny De Vroe (Open Vld): Vrijdag 4 maart presenteerde de OVAM de resultaten van haar onderzoek naar de samenstelling van het zwerfvuil in Vlaanderen. De cijfers liggen in lijn met eerdere tellingen. Sigarettenpeuken maken met 41 procent de grootste fractie uit, dat is immens, gevolgd door kauwgom, goed voor 15 procent van het aantal stuks. Kijken we naar gewicht dan steken blikken en glas erbovenuit, respectievelijk met 12,6 procent en 8,1 procent van het gewicht van het zwerfvuil.

De resultaten van het uitgevoerde onderzoek laten ons toe op een fijnmazige manier de zwerfvuilproblematiek in kaart te brengen, het zwerfvuilbeleid te evalueren en bij te sturen waar nodig. Daarbij geeft de OVAM ook aan dat het onderzoek kan worden gevoerd om de kosten door te rekenen aan de betrokken sectoren en producenten.

Minister, wat zijn volgens u de grootste verschillen met voorgaande fractietellingen en welke lessen trekt u uit dit onderzoek?

Kunt u ons meer vertellen over de locaties waar we deze fracties tegenkomen?

Op welke manier zult u deze resultaten gebruiken in het kader van de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid?

Hoe evalueert u de inzet van de dertig bijkomende handhavers voor zwerfvuil die u sinds augustus vorig jaar ter beschikking hebt gesteld van de steden en gemeenten?

Welke vervolgstappen plant u? Op welke manier wilt u op basis van dit onderzoek het zwerfvuilbeleid al dan niet nog bijstellen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Ik zal de vraag van mevrouw Perdaens ook beantwoorden omdat die overeenkomen met de andere antwoorden.

Zowel het regeerakkoord als mijn beleidsnota kondigen aan dat het Verpakkingsplan dat in 2018 is goedgekeurd en waarvan het zwerfvuilbeleid een onderdeel is, zal worden geëvalueerd. Die evaluatie was voorzien voor eind 2023, maar we hebben gezegd dat dat veel te laat was. We gaan het eind dit jaar doen. Dan zullen we ook de nieuwe cijfers krijgen over de opgeruimde hoeveelheden zwerfvuil. De cijfers uit de fractietelling waarover het hier gaat, dienen om na te gaan hoe de stromen in het zwerfvuil zich tot elkaar verhouden, maar doen geen uitspraak over de totale hoeveelheid zwerfvuil.

In het kader van de Europese SUP-richtlijn (single-use plastic) en het Materialendecreet zullen de resultaten van de fractietelling worden gebruikt om de zwerfvuilkosten door te rekenen aan de producenten van producten die een belangrijke impact hebben als zwerfvuil. De doorrekening gebeurt concreet via de berekening van de Vlaamse zwerfvuilkosten aan de hand van een bevraging van de lokale overheden die zwerfvuilkosten dragen, de bepaling van de verdeling van de producentenbijdragen in de Vlaamse zwerfvuilkosten aan de hand van de fractietelling en de verdeling van de bijdragen en de vergoedingen aan de overheden aan de hand van een verdeelsleutel.

Omdat we uitgaan van een financiële verantwoordelijkheid voor de producenten, kan dit wettelijke kader niet louter op het Vlaamse niveau worden ingeschakeld. Daarom zijn we volop met de andere gewesten aan het werken aan de opmaak van een interregionaal samenwerkingsakkoord. Dit samenwerkingsakkoord heeft kracht van wet en zal bepalen welke producenten onderworpen worden en welke verplichtingen aan hen worden opgelegd. Dit verankert het principe dat we reeds hebben inschreven in het Materialendecreet, namelijk dat de zwerfvuilkosten moeten worden gedragen door de producenten.

In 2021 werd al de nadruk op handhaving gelegd. Deze inspanningen worden in 2022 verdergezet. Het belangrijkste aandeel in handhaving situeert zich bij de lokale besturen als het gaat over zwerfvuil en sluikestorten. Vlaanderen financiert via Mooimakers en gerichte subsidies trajecten bij lokale besturen om de handhaving te optimaliseren. Via het subsidiebesluit van de OVAM kunnen bijvoorbeeld zwerfvuilcamera's worden aangekocht.

Ook de werking rond Mooimakers richt zich sinds 2021 meer op handhaving. Tijdens de jaarlijkse handhavingsweek zetten lokale besturen al sterk in op handhaving, maar eigenlijk zou dat elke week van het jaar het geval moeten zijn.

Er zijn extra gewestelijke ambtenaren aangeworven om te handhaven op het terrein. Zo worden bij de OVAM handhavers aangesteld die door de lokale besturen ter ondersteuning van de handhaving op zwerfvuil ingezet kunnen worden.

Ik wil het alle gewestelijke ambtenaren op het terrein gemakkelijker maken om op te treden tegen zwerfvuil. Hiertoe deden we ook al aanpassingen aan de regelgeving. Ik verwacht een betere samenwerking tussen alle betrokkenen zoals parketten en gewestelijke handhavers. Ook ga ik meer opleidingen voorzien voor lokale toezichthouders.

Ik krijg de feedback dat de gemeenten die een beroep doen op de handhavers van de OVAM redelijk positief staan ten aanzien van hun werk.

De resultaten van de fractietelling zullen, zoals ik eerder aangaf, voornamelijk gebruikt worden voor doorrekening van de zwerfvuilkosten.

Het voorkomen van peuken in het zwerfvuil zal bepalend zijn voor het aandeel van de zwerfvuilkosten dat de tabaksproducenten zullen moeten dragen. Die betalen vandaag veel te weinig. Daarnaast zal erop worden toegekeken dat de acties die onder andere door de tabakssector zijn opgenomen in het charter zwerfvuil, uitgevoerd worden. Ook zal Mooimakers in de zomer van 2022 een algemene activerende campagne lanceren betreffende de peukenproblematiek. Tot slot werd het bij zich hebben van een zakasbakje opgenomen in het modelpolitierglement van Mooimakers. Gemeenten kunnen dit opnemen in hun politierglement en ook handhaven. We zien dat de meeste vaststellingen die onze zwerfvuilhandhavers doen, te maken hebben met peuken. We hebben vorig jaar ook al een rookverbod in natuurgebieden ingevoerd naar aanleiding van een brand maar we zagen ook dat het een win-winsituatie is omdat peuken in het zwerfvuil het grootste aandeel hadden. Dat heeft meegespeeld om dat verbod decretaal door te voeren.

Wat het invoeren van statiegeld op plastic flessen en blikjes betreft: zoals eerder al gezegd komen er eind dit jaar evaluaties. Ik denk dat we ruimer moeten kijken, dus ruimer dan alleen flesjes en blikjes. Er zijn nog andere zaken die toch ook wel op ons systeem werken qua zwerfvuil. De evaluatie komt er eind dit jaar, maar we zijn toch vorig jaar al begonnen om verschillende systemen van statiegeld te bekijken, ook Europees. Welk land heeft welk systeem ingevoerd, wat is het meest effectieve? En we zijn ook al met de regio's aan het kijken hoe zij het zien. Dat komt er dus ook nog aan. Dat zal samenlopen met de evaluatie van het verpakkingsplan dat we ook naar voren hebben gebracht. Dat staat dit jaar nog op de agenda.

Er is ook een vraag gesteld over de wijze waarop we streven naar de 90 procentdoelstelling. De 90 procentdoelstelling voor drankverpakkingen gebeurt via het versterkt zwerfvuil- en verpakkingsbeleid. Zo is de laatste jaren ingezet op het bestrijden van zwerfvuil alsook op de selectieve inzameling 'out-of-home'. De erkenning van Fost Plus voorziet in twee rapporteringsmomenten: een eerste algemene rapportage over de inzamel- en recyclageresultaten eind maart en een meer gedetailleerde rapportering tegen midden september.

Het inzamelpercentage voor pet lag in 2020 op 93 procent. Voor de plastic flesjes zitten we dus al op schema en halen we ook hoge inzamelcijfers. In het verpakingsplan is echter een doelstelling opgenomen van 90 procent selectieve inzameling voor alle drankverpakkingen. Dit gaat dus verder dan enkel de petflesjes. Ook deze doelstelling wordt eind dit jaar geëvalueerd. Hierbij moet nog uitgeklaard worden of we die 90 procent inzameling per aparte materiaalstroom bekijken, dan wel op het geheel van alle drankverpakkingen. Ik ga me hierin ook verder laten adviseren door onze administratie over wat de meest correcte werkwijze is.

De resultaten van de fractietelling lijken in grote lijnen sterk op de resultaten van de eerdere fractietellingen in 2005-2006 en 2015. We leren eruit dat de zwerfvuilgevoelige fracties min of meer dezelfde blijven: peuken, kauwgom en verpakkingen zijn veruit het grootste deel.

Via het onderzoek krijgen we ook een gemiddeld beeld van de zwerfvuilsamenstelling over het hele openbaar domein in Vlaanderen. De steekproef werd daarvoor zo opgezet dat het aantal metingen in specifieke omgevingen in verhouding lag met de oppervlakte van die omgevingen in Vlaanderen. Zowel landelijke als stedelijke omgevingen kwamen aan bod en ook verschillende types van omgevingen werden onderzocht. Denk bijvoorbeeld aan bushaltes, winkelwandelstraten maar ook landelijke wegen of woonwijken.

De studie laat toe om op hoog niveau een onderscheid te maken in de relatieve verschillen in samenstelling tussen landelijke en stedelijke omgevingen en de types omgevingen met een hoog of laag zwerfvuilrisico. Op korte termijn zal de OVAM die verschillen ook samen met Mooimakers bekijken om zo de zwerfvuilaanpak in die omgevingen verder scherp te kunnen stellen.

Wat onze bijkomende handhavers betreft, is sinds twee maanden het project op snelheid gekomen. Er wordt dus in diverse steden en gemeenten gehandhaafd op zwerfvuil en er worden voor de vastgestelde overtredingen bestuurlijke verslagen opgesteld. In deze periode, in de winter, werden vooral overtredingen op het weggooiën van sigarettenpeuken vastgesteld. Andere overtredingen, bijvoorbeeld drank- en eetverpakkingen, worden vooral vanaf de lente meer verwacht, zo zegt men ons. Voor een overzicht van de GAS-boetes voor deze overtredingen is het nog even wachten omdat de behandeltermijn van de dossiers nog lopende is.

Verdere aanwervingen zijn nog lopende omdat het totaal van dertig handhavers nog niet bereikt is. Hierbij worden alle mogelijke kanalen ook maximaal ingeschakeld. De evaluatie na de eerste maanden op het terrein is positief. Het betrappen op heterdaad blijkt te lukken en er is slechts heel sporadisch een tussenkomst van de politie nodig omdat de gemoederen opgehitst raken, bijvoorbeeld omdat men zijn identiteitskaart niet wil afgeven.

Dit is dus een goede basis om het project de komende maanden en jaren verder te zetten, denk ik.

Na een aarzelende start zien we nu ook dat steeds meer lokale besturen zich hiervoor inzetten en een beroep willen doen op deze handhavers.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, dank u alvast voor uw uitgebreid antwoord.

Ik heb nog een vraag over het doorrekenen van de zwerfvuilkosten. Nu is het zo dat het vooral de lokale besturen zijn die opdraaien voor deze kosten. Het komt op 164 miljoen euro per jaar voor het opruimen van zwerfvuil. Er is een fractietelling geweest die de basis vormt voor de verdeelsleutel van die zwerfvuilkosten. Die doorrekening gebeurt dus op Vlaams niveau.

Bij de lokale besturen leeft nu de vrees dat de verpakkingsector, vertegenwoordigd door Fost Plus, het beheer van het zwerfvuil in zijn takenpakket wil opnemen. Met andere woorden, de sector wil het model van de inzameling aan huis kopiëren, met onderhandelingen op gemeenteniveau en individuele contracten per gemeente.

Het is echt niet efficiënt om per gemeente te onderhandelen in plaats van onder leiding van de OVAM op Vlaams niveau. Bovendien is er ook een groot machtson-evenwicht: gemeenten worden tegen elkaar uitgespeeld door Fost Plus om zo de factuur te drukken.

Minister, hoe staat u tegenover het voorstel van Fost Plus om die rol over te nemen? Wordt het voorstel overwogen in het dossier over de doorrekening van de zwerfvuilkosten?

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gwenny De Vroe (Open Vld): Minister, ik dank u voor uw antwoord.

Het is een thema dat heel vaak aan bod komt en dat elke Vlaming heel zwaar irriteert. In mijn gemeente gaat deze week de zwerfvuilactie door, waardoor je nog eens opnieuw met de neus op de feiten wordt gedrukt. Je stelt het zelf vast. Door corona zijn er trouwens heel wat vrijwilligers bij gekomen, dat mag ook eens worden gezegd, ook bij de intercommunale, bij Mooimakers. Heel veel dank dus aan al die mensen.

Het zijn nog steeds heel zware kosten voor de lokale besturen, maar het is mooi om te zien dat er op vrijwillige basis wordt gewerkt om het probleem een beetje op te lossen. Het is nog altijd onbegrijpelijk dat mensen zomaar iets op de grond gooien. Die gedragswijziging lijkt toch wel wat moeilijker dan we hadden verwacht.

Ik kijk enorm uit naar de tussentijdse evaluatie eind dit jaar. Ik vind het goed dat dit wordt versneld. Het is goed dat we er via het rapport, dat we kunnen bekijken via de website van de OVAM, een blik op kunnen werpen. Het is inderdaad in dezelfde teneur.

Het is nog altijd frappant dat de sigarettenpeukensector en de kauwgomsector hun verantwoordelijkheid nog altijd niet opnemen. Ik weet dat er heel wat is geprobeerd, met sigarettenpeukentegels en sigarettenafvalbakjes, maar het blijkt helemaal niet voldoende te zijn.

Minister, hoe evalueert u die nudging? Nu zijn het de intercommunales die die afvalbakjes verkopen en nemen de OVAM en de lokale besturen initiatieven met die tegels en dergelijke. Zal er aan de industrie nog worden gevraagd om bijvoorbeeld in elk pakje een eigen afvalbakje te steken zodat er stappen vooruit kunnen worden gezet? Ik denk dat we allemaal van mening zijn dat de producenten nog meer toekomstgericht hun verantwoordelijkheid moeten nemen om dit probleem effectief en definitief van de baan te helpen.

Ik kijk verder ook uit naar het interregionaal samenwerkingsakkoord waar er momenteel aan wordt gewerkt. Ik ben ook benieuwd om op het moment dat de dertig handhavers aan het werk zijn, een evaluatie te krijgen. Ik had die vraag ook gesteld. Ik denk dat het belangrijk is om er echt een evaluatie van te krijgen, ook van het camerasysteem. Ik kan alleen maar zeggen dat het bij ons in de gemeente functioneert en dat de lokale politie ook heeft geïnvesteerd in camera's. Dus ik denk dat dat verder uitgerold kan worden en dat het een afschrieffect heeft.

Bij de evaluatie en het onderzoek naar het statiegeldsysteem dat u gedaan hebt, is het belangrijk voor de recyclagegraad om de betrokken landen mee te nemen. Daar zijn we nog altijd Europese koploper en dat moet goed in rekening worden gehouden.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Ik sluit me graag aan bij de vragen. We sluiten ons aan bij de ergernis die hier geuit werd. Tenzij ik zaken gemist zou hebben, zijn er momenteel geen signalen dat we op het vlak van zwerfvuil vooruitgang maken. De hoeveelheden zwerfvuil zijn nog veel te veel aanwezig in het straatbeeld. Dat is een bezorgdheid die ik de afgelopen maanden en jaren al verschillende keren heb aangekaart. Welke motor zetten we aan om toch een versnelling hoger te schakelen om de zwerfvuildoelen effectief te bereiken?

Mevrouw De Vroe heeft ernaar verwezen, en ook ik wil de vrijwilligers, zeker in deze week, bedanken voor hun inzet. We kunnen niet alleen op hen rekenen. Minister, u hebt recent bijkomende handhavers aangeworven. Dat staat nog niet op punt, zegt u. Kunt u aangeven hoeveel handhavers er vandaag zijn aangeworven door Vlaanderen? Hoeveel zijn er vandaag op de straat actief?

Ik wil de koppeling maken met het element dat u zelf aanhaalde, namelijk het onderzoek rond het statiegeldsysteem of een vergelijkbaar systeem. U verwijst naar een evaluatie eind 2022 van de cijfers van 2021. Ik heb u al gevraagd of we daar geen versnelling kunnen op inzetten. Is er echt een jaar nodig om die cijfers te verwerken? Die cijfers moeten gekend zijn. Wat kunnen we daar al uit afleiden? Hebt u signalen dat de cijfers beduidend naar beneden gaan of niet?

Als we de doelstellingen niet bereikt hebben in 2023 zoals voorzien was, moeten we de nodige voorbereidingen treffen. Hoe sneller we klaarheid hebben over de cijfers, hoe beter. U haalt aan dat er al voorbereidende studies gemaakt zijn. Welke systemen – statiegeld of een alternatief – worden onderzocht momenteel? Er is al gevraagd naar het clicksysteem. Ziet u dat als een alternatief? Wat zijn de ervaringen op dat vlak?

Bruno Tobback (Vooruit): Ik wil ook even aansluiten, vooral bij de laatste vraag. Minister, het is hoe langer hoe beter gedocumenteerd hoeveel zwerfvuil we precies hebben, wat de samenstelling is, waar het vandaan komt, waar het aangetroffen wordt. We zijn daarover met de hulp van heel veel vrijwilligers zeer goed gedocumenteerd. We zien ook dat het niet zo fantastisch veel minder wordt, ondanks al die geweldige kennis. Het is vaak heel moeilijk omdat het zeer individueel gedrag is en kleine ingesleten gewoontes zoals met de kauwgum en sigarettenpeuken, die we met alle mogelijke nudging, ik merk het ook in mijn eigen stad, met peukentegels en asbakken, proberen aan te pakken. We weten allemaal dat dit zeer traag gaat, aan de andere kant werkt het statiegeldsysteem voor verpakkingen in het buitenland wel al zeer goed. Dat is efficiënte nudging, het gaat immers over geld, in sommige gevallen zelfs aanzienlijk wat geld, het is meer dan wat centiemen.

Ik wil toch nog eens aansluiten bij degenen die hebben aangedrongen op een snelle evaluatie en afweging. U weet dat mijn fractie voorstander is van de invoering van statiegeld. Collega Vandenbergh, die hier vandaag niet kon zijn, heeft er al heel vaak op gedrukt. Hij zal dat ook blijven doen, dat kan ik u beloven.

Maar ik stel nog eens de vraag. Er is een heel efficiënte nudging die men in Vlaanderen al jarenlang weigert in te voeren. Als je ziet dat de cijfers zo stagneren, denk ik dat het tijd is om dat nog eens te herbekijken. Hoe sneller hoe liever.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega Schauvliege, wij hebben dat voorstel van Fost Plus ook gezien maar momenteel ligt het niet op tafel binnen de Interregionale Verpakingscommissie om dat te verplichten. Ik kan u geruststellen. Gemeenten die op vrijwillige basis met Fost Plus in zee willen gaan, moeten die keuze krijgen. Maar de verplichting voor gemeenten ligt niet op de tafel.

Collega De Vroe, de sigarettensector heeft de bijdrage nu al wat verhoogd, na lang onderhandelen. Vanaf 2023 zal dit sowieso een veelvoud worden. Het zal tientallen

miljoenen euro's zijn want met het nieuwe samenwerkingsakkoord worden de kosten doorgerekend. Dat zit er vanaf volgend jaar aan te komen. Ook de verkoop van zak-asbakjes is een initiatief van de sector binnen het zwerfvuilcharter. Zij hebben zich ertoe verbonden om dit zelf op het terrein te brengen. De campagne gaat binnenkort van start. Maar het beste is gewoon om te stoppen met roken, als ik dat mag zeggen. Dan hebben we ook geen zwerfvuil. Maar goed, dat is een ander discussie.

We hebben ondertussen al twaalf handhavers aangesteld. Er zijn er ook een aantal in opleiding. VDAB is daarbij betrokken. Dit wordt opgevolgd binnen het beslissingsorgaan van Mooimakers. Er komt ook een evaluatie van de handhavers.

Collega Rombouts, wij zullen uiteraard een evaluatie doen op basis van de meest recente cijfers. De netheidsindex is verbeterd. Dat kan een positief signaal zijn maar het blijft wel afwachten wat dat zal doen met cijfers rond hoeveelheden. Het klopt dat het nu wat meer stagneert. We moeten zien welke stappen voorwaarts we kunnen zetten.

Ik hoor veel tussenkomsten over statiegeld maar er zijn verschillende soorten. We moeten goed kijken welk statiegeld we zullen invoeren en dat moet in de praktijk zijn effectiviteit bewijzen. Dat zijn we allemaal goed aan het bekijken. Ik wil niet meemaken dat als we eind dit jaar de evaluatie maken en de cijfers zijn niet goed, er niets is voorbereid. Dat moet allemaal 'smoothly' kunnen verlopen. Als alle modaliteiten over welk soort statiegeld er moet worden ingevoerd in Vlaanderen gekend zijn, moet het in de schoot van de regering worden besproken. Dat zijn we aan het bekijken. Dan zullen we dat samen met de evaluatie, die we gelukkig hebben vervroegd, eind dit jaar er nog doorjagen.

De voorzitter: Mieke Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Ik wil afsluiten met positief nieuws uit Nederland. Vanaf 31 december 2022 worden er blikjes in de supermarkten ingezameld. Alleen een statiegeldsysteem met een 'return-to-retail' halen retourpercentages van 90 procent. Dat wordt in Nederland de minimaal verplichte wettelijke doelstelling. Minister, ik hoor u zeggen dat u de verschillende vormen van statiegeld onderzoekt. Er zijn al heel veel voorbeelden in het buitenland die aantonen dat het systeem van 'return-to-retail' het enige effectieve is. Ik hoop dan ook dat als u die evaluatie maakt, u kiest voor de echte 'return-to-retail' want alle andere afgeleide vormen zijn niet zo effectief.

Wij zullen vanuit Groen alleszins blijven pleiten voor een statiegeldsysteem dat op dat principe is gebaseerd, zowel voor plastic flesjes als voor blikjes.

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gweny De Vroe (Open Vld): Bedankt voor uw reactie op de bijkomende vragen. Ik had nog een laatste punt. Uiteraard kijken we uit naar de evaluatie en naar de lessen die eruit getrokken worden. En uiteraard zullen we na het grondig doornemen van de studie zelf misschien nog met wat suggesties komen. Maar ik had graag nog willen terugkomen op de sigarettenindustrie. Want na de peukentegels zetten ze nu in op die afvalbakjes. Je moet dat dan altijd apart bijhebben. Het zou een goede zaak zijn mocht niemand roken, maar dat is niet het geval, helaas. Gelukkig doen we dat zelf niet. Het zou een goede zaak zijn voor de volksgezondheid, en het zou ons op alle vlakken veel besparen mochten de mensen ermee stoppen.

Maar ik denk dat het een goede zaak zou zijn mocht de industrie ergens verplicht worden om zo'n afvalbakje in hun eigen verpakking mee te integreren. Dan is alles toch van de baan? Dan heb je het altijd bij, je betaalt er voor bij, en als je wilt roken dan is dat jouw probleem. Maar ik denk dat daarrond toch eens met de federale overheid een gesprek kan worden aangegaan. Want ik merk dat de verkoop van die

afvalbakjes, die met alle goede bedoelingen door de intercommunales gebeurt, toch niet zo van de grond raakt. Ik doe dus de suggestie om daarvoor het nodige te doen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Tinne Rombouts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het gebruik van vaste verwerkte mest als kunstmest – 2149 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Stefaan Sintobin aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het tekort aan kunstmest en de eventuele versoepelingen voor het gebruik van dierlijke mest – 2248 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Ik denk dat eenieder ondertussen aanvoelt dat de oorlog in Oekraïne en het gedrag van Rusland ook een impact hebben in Vlaanderen, en over de hele wereld. Dat neemt natuurlijk niet weg dat in eerste instantie onze gedachten bij de mensen in Oekraïne zijn, die vandaag effectief te maken krijgen met zinloos geweld en met heel triestige situaties. Ik wil in eerste instantie mijn medeleven betuigen.

Maar dat wil ook zeggen dat we stil moeten staan bij hetgeen waarop we ons moeten voorbereiden, en hoe we daar hier mee moeten omgaan. Hoe kunnen we mensen ginder ondersteunen? Hoe moeten we hier maatregelen nemen om de effecten te milderen of op te vangen?

Mijn vraag gaat over kunstmest en meststoffen, en met name onze eigen voedselvoorziening. Weet dat in deze wereld onze voedselvoorziening voor de helft afhankelijk is van kunstmeststoffen. Weet ook dat Rusland en Oekraïne de graanschuren worden genoemd. Anderzijds zijn het ook belangrijke leveranciers van toch wel belangrijke grondstoffen voor onder andere kunstmeststof. Denk aan potas en fosfaat. Doordat die markt verstoord wordt, dreigen we ook hier in de problemen te komen rond het gebruik van kunstmest voor onze voedselvoorziening, in die zin dat de prijzen voor kunstmest al sterk aan het stijgen waren, maar dat zal nu nog drastischer vormen aannemen.

Waarom is dat zo'n probleem? Want we hebben ook onze dierlijke mest. En ik denk dat ik onze collega's en de minister zeker niet hoeft uit te leggen dat daar een heel stringente regelgeving rond bestaat over de manier waarop wij effectief dierlijke mest mogen gebruiken.

Dierlijke mest is de meest circulaire vorm van grondstofgebruik. Men is al langer aan het onderzoeken op welke manier men meer dierlijke mest in een circulair proces kan gebruiken zodat men niet naar kunstmest hoeft te grijpen om in onze voedselproductie te kunnen voorzien.

Minister, de vraag rond het gebruik van dierlijke mest en het meergebruik was reeds prangend, maar wordt vandaag nog prangender.

Ik heb daarnet gezegd dat dierlijke mest beperkt is in gebruik, en ik wil even stilstaan bij de technische kant. We kunnen het aanbrengen van meststoffen vandaag onderverdelen in drie categorieën: dierlijke mest, kunstmest, andere mest. In Vlaanderen moet dierlijke mest onder de norm van 170 kilogram dierlijke stikstof

per hectare worden aangebracht. Binnen de totale werkzame stikstofnorm voor een bepaald gewas op de bodem wordt vaak ook nog kunstmest aangebracht, boven op de 170 kilogram dierlijke stikstof per hectare. Ook 'andere mest', meststof die niet valt onder kunstmest of dierlijke mest, is niet gebonden aan de norm van 170 kilogram stikstof per hectare.

Men heeft er in Vlaanderen al heel wat onderzoek rond gedaan. Ook de Europese Commissie onderzoekt hoe producten uit mestverwerking die eigenschappen van kunstmest hebben, kunnen worden gebruikt boven op de norm van 170 kilogram stikstof per hectare. Het Joint Research Centre (JRC) heeft hierover in september 2020 een onderzoek gepubliceerd. Daarin staan de voorwaarden waaraan herwonnen meststoffen, die 'RENURE' (recovered nitrogen from manure) worden genoemd, moeten voldoen om veilig gebruikt te kunnen worden boven op de maximale bemestingsnorm voor dierlijke mest. In januari 2021 antwoordde u op een schriftelijke vraag van mij dat op basis van dit onderzoek Vlaanderen aandringt bij de Europese Commissie om het onderzoek te vertalen in beleid. De Nitraatrichtlijn laat vandaag hoger gebruik, boven 170 kilogram stikstof, namelijk niet toe omdat het een afgeleid product is van dierlijke mest.

Maandag 21 maart 2022 is er een Landbouwrraad geweest waar het thema op de agenda stond met de uitdrukkelijke vraag, onder andere vanuit Vlaanderen en Nederland, bijgestaan door tien lidstaten, om hier werk van te maken en de RENURE te kunnen gebruiken in de voedselvoorziening.

Minister, ik heb mijn vraag twee weken geleden ingediend, maar ik wil ze in de meest actuele vorm stellen.

Erkent u de knelpunten inzake kunstmest en de noodzaak om op zoek te gaan naar andere alternatieven? Staat u achter het gebruik van RENURE-meststoffen als kunstmest, of dat ze extra mogen worden gebruikt boven op de 170 kilogram?

We zijn ondertussen al ruim meer dan een jaar na de publicatie van het SafeManure-rapport dat beschrijft onder welke criteria producten uit de mestverwerking kunnen worden ingezet als kunstmestvervangers. Waarom zijn de RENURE-criteria nog niet vertaald in Europees beleid? Welke stappen heeft Vlaanderen gezet om hierop aan te dringen? Wat zijn de knelpunten nog en wanneer verwacht u een erkenning?

Ik weet intussen dat er gisteren nog gesprekken zijn geweest in de Europese Landbouwcommissie. Welke stappen hebt u er recent misschien gezet en wanneer verwacht u een erkenning?

Indien de erkenning door Europa volgt, moeten de lidstaten de voorwaarden nog uitwerken in gebruiksvoorschriften. Bent u hierop voorbereid? Welke acties onderneemt u om er effectief voor te zorgen dat we er eventueel morgen mee van start kunnen gaan?

Het Vlaams Coördinatiecentrum Mestverwerking (VCM) heeft de voorbije jaren hier heel sterk op ingezet en onderzoek gedaan. Het VCM maakt in opdracht van de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) een literatuurstudie op met bevindingen uit internationaal onderzoek naar de toepassing van RENURE. Zijn hierover al tussen-tijdse resultaten bekend of wanneer verwacht u die?

Ik had ook nog de vraag op welke manier we bij Europa de hoogdringendheid duidelijk konden maken, maar ik hoop dat het intussen binnen Europa toch wel aan het doordringen is en dat we snel een reactie kunnen verwachten.

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Voorzitter, minister, collega's, collega Rom-bouts was zoals steeds heel kort. Ik ga proberen nog wat korter te zijn.

Het lijkt een banale vraag, maar niet als je de situatie ter plaatse in Oekraïne ziet. Er is het actuedebat geweest en in alle commissies worden vragen gesteld over de impact van de oorlog op een of ander.

Minister, we hadden vorige week een interessant debat in de commissie Landbouw over de impact van de oorlog in Oekraïne, onder meer over de kunstmeststoffen zoals collega Rombouts heeft geschetst. Ere wie ere toekomt, het was collega Van Hulle die aan de minister vroeg of er eventueel een mogelijkheid was voor een tijdelijke versoepeling voor dierlijke mest. Minister Crevits kon daar niet op antwoorden omdat het niet tot haar beleidsdomein behoort. Ze heeft ons dan verwezen naar u, vandaar dat ik hier ben.

Ik onderschrijf natuurlijk de vragen van de collega over de kunstmeststoffen, maar heel wat vragen zijn vragen die over een lange termijn gaan. We kennen allemaal de procedures in Europa, met daarna nog de omzetting in regelgeving. Ik vraag een tijdelijke versoepeling op dierlijke mest, dat is in het verleden nog gebeurd.

Minister, wat denkt u ervan om tijdelijk het uitrijden van dierlijke mest te versoepelen? Nu ondervinden we er misschien nog niet zoveel van, maar als het zo verder gaat, kan het wel leiden tot een voedselschaarste bij ons. Ik denk niet dat dat de bedoeling is. Ik denk dus dat mijn vraag klaar en duidelijk is.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega's, ik sta achter innovatieve meststoffen zoals RENU-RE-producten die door hun circulair karakter een duurzaam alternatief zijn voor kunstmeststoffen. Bovendien kost de productie van RENU-RE vaak minder energie dan de productie van kunstmest. Daarom heb ik in mijn beleidsnota opgenomen dat ik werk maak van de transitie van nutriëntenverwijdering naar nutriëntenrecuperatie voor de omslag naar een duurzame landbouw en hier sta ik volop achter.

RENU-RE-producten kunnen momenteel al worden gebruikt ter vervanging van kunstmest binnen de norm van 170 kilogram dierlijke stikstof per hectare. Voor teelten zoals wintergranen en groenten, die gangbaar nog sterk met kunstmest bemest worden, bieden RENU-RE-meststoffen nu al een goed alternatief en is dit wettelijk perfect mogelijk. Bovendien promoot B3W, de Begeleidingsdienst voor een Betere Bodem en Waterkwaliteit, die we financieren, al het gebruik van dierlijke mest bij granen in plaats van de gangbare kunstmest en informeert deze landbouwers over producten uit de mestverwerking. Er is dus binnen het huidig wettelijk kader al veel mogelijk om alternatieven voor kunstmeststof in te zetten.

Vlaanderen heeft al meerdere keren bij de Europese Commissie aangedrongen om een wettelijk kader te creëren voor RENU-RE-producten. In de Nitrate Expert Group van 15 december 2021, waar alle lidstaten in vertegenwoordigd zijn, heeft de Europese Commissie laten weten dat ze nog geen kans hebben gehad om te bepalen hoe ze de resultaten van de SafeManure-studie kunnen integreren met de implementatie van de Nitraatrichtlijn. Er zijn maar enkele lidstaten die hier interesse in tonen, en daarom onderzochten ze de mogelijkheid van een specifieke RENU-RE-derogatie per lidstaat.

Ik heb RENU-RE ook op de agenda van het Nitraatcomité van afgelopen donderdag 17 maart laten zetten. De Europese Commissie heeft daar laten weten dat landen een verzoek kunnen indienen om een derogatie te verkrijgen maar het is de Europese Commissie die hierover zal beslissen, en over de voorwaarden. Over zo'n derogatie moet er door alle lidstaten gestemd worden op het Nitraatcomité. Enkel als er een gekwalificeerde meerderheid is, kan deze goedgekeurd worden. We onderhouden hierover ook nauwe contacten met gelijkgestemde lidstaten.

Onze administratie was al begonnen met de voorbereidingen voor een mogelijk RENU-RE-derogatiedossier in afwachting van verdere stappen door de Europese

Commissie, zodat we nu snel kunnen schakelen. Ook gebruiksvoorschriften worden al voorbereid. Dit gebeurt ook in samenwerking met het Vlaams Coördinatiecentrum Mestverwerking.

We hebben in december 2021 ook een eerste tussentijdse versie van de literatuurstudie ontvangen. Het finale document wordt nu door het VCM afgerond na toevoeging van data over RENURE uit verschillende lopende projecten. Bovendien heeft Vlaanderen bij de opmaak van de studie een grote hoeveelheid gegevens overgemaakt aan de Europese Commissie, die deze studie heeft opgemaakt.

Collega Sintobin, de hoeveelheid dierlijke mest die kan worden gebruikt op landbouwgrond wordt bepaald op Europees niveau via de Nitraatrichtlijn om de kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater te beschermen. Omdat heel Vlaanderen een nitraatgevoelig gebied is geldt er de beperking van 170 kilogram stikstof uit dierlijke mest per hectare. Enkel landbouwers die een derogatie hebben, kunnen hier onder bepaalde voorwaarden van afwijken. Dergelijke derogatie moet, zoals u weet, aangevraagd worden bij en goedgekeurd worden door de Europese Commissie. In deze derogatie hebben we duidelijk moeten aantonen dat de voorwaarden voor de afwijking een degelijke bescherming bieden voor de waterkwaliteit. Afwijkingen op die beperking van 170 kilogram dierlijke mest zijn dan ook enkel mogelijk binnen de randvoorwaarden van de huidige derogatie die door de Europese Commissie is verleend.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Bedankt voor uw antwoord. Er is ten eerste het tijdspectief, collega Sintobin verwees er ook naar. Uiteraard is mijn vraag ook wel ingegeven door het idee dat we snel moeten kunnen schakelen als we vaststellen dat er een oorlog is. En als die tijdelijkheid nu ineens verlengd wordt naar 'voor altijd', dan zouden we dat alleen maar kunnen toejuichen. Maar mijn vraag is uiteraard niet alleen op de langere termijn bedoeld, integendeel, het gaat er ook om dat we effectief nu op zeer korte termijn schakelen. Aangezien we nu toch met alle kennis die we vandaag hebben, ervaren dat dat eigenlijk een bijzonder goed alternatief kan zijn voor kunstmest, dat ons circulair landbouwsysteem nog meer kan versterken, dan denk ik dat we daar voluit voor moeten gaan.

Minister, ik begrijp dat u stelt dat RENURE vandaag al voor een aantal zaken kan worden gebruikt. Dat klopt. Maar u vergelijkt natuurlijk ook zelf het verhaal dat dat binnen die 170 kilogram toegelaten dierlijke meststoffen is. En natuurlijk is de vraag om net boven die grens van 170 kilogram dierlijke meststoffen te mogen gaan. Want anders blijf je natuurlijk op werkzame stikstof hangen die veel te laag is. Dan ben je niet aan vervanging aan het doen, maar zijn we enkel de dierlijke mest aan het vervangen. Dat lijkt mij in dezen niet de bedoeling en niet de meerwaarde op het vlak van circulaire landbouw. De vraag is uiteraard om boven op die grens van 170 kilogram dierlijke mest, weliswaar met de maximale totale werkzame stikstof, die RENURE te mogen toepassen.

Ik begrijp dat u stelt dat u daar eigenlijk ook wel achterstaat, achter dat principe, en dat Europa een tijd geleden ernaar verwezen heeft om dat via de derogatiedossiers te laten verlopen, omdat er toen nog maar enkele lidstaten achter stonden. Ik begrijp vandaag dat er toch wel een kentering is, en dat heel wat meer lidstaten zich expliciet aansluiten bij de vraag.

Is er ondertussen een derogatiedossier ingediend? Is er met andere woorden een ontheffing gevraagd zodat we effectief inderdaad RENURE mogen gebruiken boven op de 170 kilogram dierlijke mest? Of wat is daar de stand van zaken? Wanneer plant u dat er daarvoor effectief een aanvraag wordt ingediend?

Ik denk dat een derogatieverzoek, tenzij ook Europa hier een tandje bij steekt en heel snel gaat schakelen, in het verleden altijd wat tijd in beslag heeft genomen. Dat

is tijd die we vandaag niet hebben, want de landbouwers zijn vandaag natuurlijk hun terreinen aan het bewerken. En er wordt ook vandaag bemest. Dus dat gaat hier effectief over een aantal dagen of weken waarin er effectief duidelijkheid en klaarheid moet komen. In welke mate zijn er ook contacten van u uit om hier klaarheid over te krijgen de komende week, om effectief op het terrein aan de slag te gaan?

Als u aanvoelt dat we naar besluitvorming gaan maar nog niet helemaal rond zijn, bent u dan eventueel bereid, of ziet u zelf ook mogelijkheden, op basis van het wetenschappelijk onderzoek dat we toch hebben, om te stellen dat als we de totale norm van werkzame stikstof respecteren, dat die dan mag worden ingevuld met maximum 170 kilogram dierlijke meststof? De RENURE laten we dan sowieso in Vlaanderen toe. Bent u bereid om op korte termijn, als Europa blijft talmen, die stap op Vlaams niveau te zetten?

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Minister, bedankt voor het antwoord. Uw antwoord is natuurlijk voornamelijk gebaseerd op de geldende Europese richtlijnen. Ik begrijp dat wel. En ik kom hier niet zomaar de vraag stellen om zoveel mogelijk dierlijke mest te laten uitrijden boven op al de rest. Daar gaat het mij niet over. Maar we zitten met een actueel probleem, met een zwaar probleem, en het zal alleen maar verergeren. Collega Rombouts heeft ernaar verwezen dat landbouwers momenteel op hun velden aan het werken zijn, en bezig zijn met de bemesting. Er moet eigenlijk een concreet antwoord komen op een actueel probleem. En u verwijst naar het feit dat er al innovatieve kunstmeststoffen zijn en zo, zoals RENURE. Dat is allemaal oké, maar dat is niet boven de 170 kilogram stikstof, zoals collega Rombouts zegt.

U zegt dat jullie een dossier aan het voorbereiden zijn inzake de derogatie. Mijn vraag is dan ook wanneer het dossier wordt afgewerkt. Wanneer wordt het ingediend? Wanneer verwacht u dat antwoord? Ik heb in mijn eerste tussenkomst verwezen naar de traagheid der dingen bij de Europese Commissie, omdat ik hoor dat alles eerst moet worden goedgekeurd. En ik hoor nu al dat dat een probleem is rond dergelijke derogatie, gelet op de procedure van stemmen en alle lidstaten. Tegen dat het dossier is goedgekeurd, en tegen dat het omgezet is in wetgeving zijn we toch al een tijdje weg. Ik vrees dat we dan eigenlijk te laat komen. Want volgens mij kunt u ook een derogatie aanvragen voor dierlijke mest, dat is ook nog gebeurd in het verleden. U kunt dat dus perfect aanvragen.

Ik heb het al een paar keer in debatten over de impact van de oorlog op onze samenleving, op onze voedselvoorziening gezegd: nood breekt wet. Momenteel kunnen we het hier nog allemaal aan, maar binnen een paar weken zitten we misschien met een voedselschaarste, en wordt er misschien massaal gehamsterd. We zien daar nu al de eerste tekenen van: als een supermarkt zelf zegt dat ze één pak bloem per klant verkopen, dan wil dat al iets zeggen. Het is het begin van een probleem. Dus steek een tandje bij, en probeer inderdaad om die coalitie met die andere landen zo sterk mogelijk te maken, zodat de Europese Commissie sneller reageert. Want in tal van dossiers komt het altijd op hetzelfde neer: de Europese Commissie ziet blijkbaar nooit de urgentie van een aantal zaken. Als ze dat nu niet inzien, dan zullen ze het nooit inzien.

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Er wordt hier nogal snel over voedselschaarste gesproken. Maar blijkbaar is de oorlog in Oekraïne nu het voorwendsel om alles opnieuw in vraag te stellen wat we op het vlak van milieu en natuur in de steigers staan hebben.

Er is geen voedselschaarste, er is wel hamstergedrag. En ik denk dat de supermarkten de mensen beperken in hun aankopen om het hamstergedrag tegen te gaan.

Minister, ik heb toch een paar bijkomende vragen. Hebt u in de eerste plaats inzicht in het probleem?

Ik zou die vraag eerst willen stellen. Verwachten we een probleem met een tekort aan kunstmest in Vlaanderen voor het bemestingsseizoen dat zich aandient? Ik denk dat dat de eerste vraag is die we moeten stellen alvorens we alarmerende berichten de wereld insturen en geldende regelgeving in vraag moeten stellen.

Wat betreft RENURE, is er inderdaad een studie geweest. Er zijn allerlei initiatieven. Er zijn in de praktijk ook mensen die ernaar vragen en die installaties hebben. Een van de aspecten is natuurlijk de economische haalbaarheid. We weten dat mestverwerking momenteel steunt op het toekennen van certificaten, zowel voor mestverwerking als voor energieproductie, en dat zonder die certificaten die activiteit economisch niet standhoudt. De vraag is in hoeverre RENURE in de toekomst economisch haalbaar is, of hoe we het haalbaar kunnen maken als we het toekennen van deze certificaten deels in vraag stellen, ten minste voor wat mestverwerking op zich betreft, misschien minder voor de energieproductie. Ik denk dat u dat al gedaan hebt.

Als we naar het Mestrapport kijken wil ik ook opmerken dat kunstmestgebruik stijgend is maar dat de cijfers daarover ons niet bekend zijn. Ook daar is de vraag: zijn er betere cijfers bekend? We weten dat de cijfers van het Departement Landbouw en Visserij, die eigenlijk voortkomen uit een monitoring bij een paar honderd bedrijven, veel hoger liggen dan de cijfers van de Mestbank. Er is onduidelijkheid over het gebruik van kunstmest vandaag. We moeten toch een zicht houden op het totale mestgebruik in Vlaanderen omdat we nog altijd met een probleem zitten van waterkwaliteit.

Ten slotte heb ik nog een vaststelling. Ik denk dat we het erover eens zijn dat voeding eigenlijk een strategische sector is en dat voedselvoorziening, net zoals energievoorziening, een strategische kwestie is. Voor energie zijn we nu allemaal tot de conclusie gekomen dat we minder afhankelijk moeten worden van het buitenland en moeten zorgen dat we in de toekomst zelf in de eerste plaats zo weinig mogelijk energie verbruiken en dus energie besparen. Daarin heeft de Vlaamse overheid een belangrijke verantwoordelijkheid. Maar we moeten ook zorgen dat we minder afhankelijk worden van import. Hetzelfde geldt voor voeding. Er is niet alleen de import van het voedsel op zich, maar ook de inputs die we nodig hebben voor onze voedselproductie. Op dat vlak hoop ik dat wij en de collega's een goed debat kunnen hebben over hoe we onze afhankelijkheid van de sterke inputs om onze voedselproductie in stand te houden, kunnen afbouwen. In het kader van het toekomstige landbouw- en voedingssysteem, moeten we de afhankelijkheid afbouwen, zoals Europa trouwens voorstelt.

De voorzitter: De heer Van Hulle heeft het woord.

Bart Van Hulle (Open Vld): Ik heb drie bedenkingen. Ik ga akkoord met collega Steenwegen dat we het probleem moeten kwantificeren. Maar het is niet de bedoeling dat dat lang duurt. Kunstmeststof is op dit moment schaars. Sommige kunstmeststoffen zijn moeilijk te krijgen. Ik denk niet dat we maandenlang studies moeten maken want het probleem is acuut. Dat vergt niet veel studiewerk.

Bovendien is er in bepaalde landen, zoals Hongarije, Servië en Roemenië, een exportban voor kunstmest. Bepaalde landen, zelfs binnen de Europese Gemeenschap, beslissen vandaag om geen export naar andere Europese landen toe te staan. Misschien mag dat niet, maar ze doen het wel. Dit is op zich iets wat Vlaanderen toch moet bekijken.

Mijn volgende punt hebben ook de collega's Sintobin en Rombouts aangehaald. Als ik het goed voor heb, komt de problematiek morgenochtend in de Europese Commissie en morgennamiddag in het Europees Parlement aan bod. Stel dat daar positieve signalen zijn, bijvoorbeeld dat de Nitraatrichtlijn versoepeld wordt, wanneer

wordt dat dan geïmplementeerd? Minister, kunt u ons daar een zicht op geven? Is dat een maand, veertien dagen of drie maanden? Als dit zo is, is het belangrijk dat het bij wijze van spreken volgende week gebeurt.

Ik heb vernomen dat de Duitse minister van Landbouw pleit voor het toelaten van graanproductie op ecologische gronden. Hoe kijkt u daarnaar?

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (Vooruit): Ik merk een zeer grote drang om van een zeer acuut probleem, dat op zich niet veel met landbouw te maken heeft, gebruik te maken om een aantal stokpaardjes te berijden, tot en met het versoepelen van de Nitraatrichtlijn. Ik wil in die optiek graag horen, in de veronderstelling dat we dingen zoals de Nitraatrichtlijn zouden gaan versoepelen, allerlei overbestedingsmechanismen toelaten en dergelijke meer, wie dan zal opdraaien voor de bijkomende kosten inzake bijvoorbeeld watervervuiling, waterzuivering, natuurherstel en dergelijke meer. Ik wil oproepen dat indien men een aantal regels zou versoepelen, er ook duidelijkheid is over het dragen van de kosten. Als burger heb ik geen zin om er nog eens voor op te draaien wanneer men vervuiling en kosten veroorzaakt en vervolgens de handen in de lucht steekt. Bij mijn weten is er in Vlaanderen nergens een tekort aan eten en dat is ook niet voorzien voor de komende jaren.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Is er nog voldoende kunstmest? Wij hebben enkele weken geleden contact opgenomen met de federatie. Die geeft aan dat er op dit moment geen tekort is aan kunstmest. Alleen zijn de prijzen hoog. Dat heeft natuurlijk te maken met energie. Maar dat geldt voor eenieder. De factuur van elke Vlaming is gestegen. Ik vind het belangrijk dat men dat weet. Wij proberen de lijnen met de federatie kort te houden om goed op te volgen hoe het zit met de kunstmest.

Mevrouw Rombouts, zoals reeds gezegd zijn er vandaag veel mogelijkheden om RENURE-producten toe te passen in plaats van kunstmest, waarbij vandaag vrijwel geen dierlijke mest gebruikt wordt. De mogelijkheden hiervoor zijn groter dan de productiecapaciteit van dergelijke producten, ook op korte termijn.

Collega Sintobin en collega Rombouts, wij zijn momenteel volle bak het derogatiedossier aan het voorbereiden. We ronden dat zo snel mogelijk af. We hebben ook contacten met gelijkgezinde lidstaten waar we samen mee duwen. Dat zal een dezer ook klaar zijn.

Collega Tobback, de versoepelingen via derogatie kunnen enkel mits de waterkwaliteit wordt beschermd. Dat is een belangrijke randvoorwaarde. Daarvoor moeten garanties worden gegeven. Ik denk dat er op dit moment nog geen reden is om van gelijk wat af te wijken. Zoals u terecht zegt, steken we heel veel geld in leefmilieuzaken. Ik zie op dit moment geen reden om daar drastisch van af te wijken.

Uit de eerste evaluatieresultaten van de kunstmestcijfers van 2021 zien we een onevenwicht tussen aankoopcijfers en gebruikscijfers. Dat wordt momenteel verder onderzocht. Die evaluatie wordt binnenkort afgerond, collega Steenwegen.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Collega's, ik had gehoopt dat het probleem toch wel gekend zou zijn en dat we effectief zien wat er op ons afkomt en daar enige voorbereiding voor doen. Bij sommige tussenkomsten heb ik het gevoel dat we eerst effectief honger moeten lijden voor we onze ogen willen openen. Ik hoop dat dat niet de overhand neemt want dan krijgen we vervolgens het verwijt dat er niet

voldoende vooruitziend wordt gedacht en gewerkt. Ik ben althans niet van plan om op die manier aan beleid te doen.

Collega Steenwegen, u verwees ernaar, dat we inderdaad uitdagingen hebben in de strategische sector zijnde de voedselvoorziening. Die moet zoveel mogelijk zelfvoorzienend zijn. Laat DEMURE net daar een element van zijn: op welke manier kunnen we onze dierlijke mest beter in een circulair systeem brengen? Hoe kunnen we dat vergroten in plaats van te moeten grijpen naar kunstmest? Dat is de weg die wordt ingeslagen en ik begrijp dat u daar vragende partij voor bent.

Minister, u stelt dat de derogatieaanvraag wordt ingediend. Uiteraard gaat het niet over alle regeltjes en maatregelen overboord gooien, allesbehalve. Hier zit wel degelijk grondig wetenschappelijk werk achter, anders zou ik niet verwachten dat u zelfs nog maar denkt aan een derogatie. Met andere woorden, dit is wetenschappelijk onderbouwd. De vraag is alleen: willen wij en hoe snel willen we schakelen als politici om dat in werking te laten gaan? Op dat punt maak ik me wat zorgen, minister. De derogatieweg is bijzonder lang in vergelijking met de acute situatie die zich nu voordoet op het terrein.

Ik was een beetje in de war omdat u zei dat u momenteel geen reden zag om drastisch af te wijken. Ik kan dat niet helemaal matchen met de rest van uw antwoorden. Ik hoop dat u overlegt met uw collega die verantwoordelijk is voor Landbouw; zij heeft dit geagendeerd op de Landbouwwaad. Heel wat lidstaten voelen de urgentie ook aan. Ik hoop dat u uw schouders hier mee onderzet om de REMURE en het circulaire gebruik van dierlijke mest maximale kansen te geven in het voordeel van de landbouw, onze waterkwaliteit en onze voedselproductie.

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Collega Steenwegen, ik denk niet, misschien moet u de tekst er even op nalezen, dat ik gesproken heb over een actuele voedselschaarste. Ik heb er wel op gewezen dat indien de toestand verder zo evolueert, er mogelijk een voedselschaarste komt en dat er zich momenteel, zoals u zegt, een hamstergedrag voordoet.

Aan de collega's Steenwegen en Tobback, we hebben inderdaad soms een tegengestelde visie, maar ik heb niet echt een oorlog in Oekraïne nodig om te proberen om een aantal zaken te veranderen in de verhouding tussen natuur en landbouw. Jullie kennen onze standpunten daarover.

Ik heb die vraag, minister, gewoon ingediend op basis van het debat vorige week in de commissie Landbouw. Collega Van Hulle zegt dat in bepaalde landen bepaalde producten worden tegengehouden aan de grens. Ik wil u eraan herinneren dat in de piek van corona op bepaalde vluchten mondkmaskers en spuiten werden tegengehouden. Het is allemaal goed en wel om te zeggen 'wij zijn één, wij zijn de Europese Unie', maar als het erop aankomt, kijkt iedereen eerst naar zichzelf.

Ik ben blij in ieder geval dat u een derogatiedossier zult indienen. Ik wacht de uiteindelijke indiening af. U spreekt over een paar weken en dan moeten we nog het antwoord krijgen van de Europese Commissie en dan duurt het nog een tijdje voor alles in gang wordt gezet. Ik zou zeggen: afspraak hier in de commissie binnen enkele weken.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Steven Coenegrachts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over maatregelen voor de opvang van vluchtelingen en mogelijke drempels in de ruimtelijke ordening
– 2153 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de mogelijkheden om tijdelijke units te plaatsen voor noodopvang en huisvesting
– 2196 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Collega's, we blijven bij de gevolgen van de crisis in Oekraïne. Met de escalatie van de oorlog tussen Rusland en Oekraïne zijn veel Oekraïners op de vlucht naar westerse landen.

Ook België zet de deuren open voor de opvang van oorlogsvluchtelingen wier leven op korte tijd werd omgegooid. We stellen een grote solidariteit vast, ook bij de bevolking. Er worden goederen ingezameld, mensen worden vervoerd, worden opgepikt aan de grens en burgers bellen massaal naar de lokale besturen met de vraag waar ze hun opvang of hulp kunnen aanbieden.

De Vlaamse Regering nam al enkele initiatieven om die opvang in goede banen te leiden. Zo deelde ze recent mee dat ze eenmalig 1000 euro per opvangplaats voor Oekraïense vluchtelingen zal voorzien aan lokale besturen. Minister Diependaele kondigde al aan een aantal noodmaatregelen te nemen – we hebben dat vorige week in de plenaire vergadering besproken – om een aantal geldende normen inzake woningkwaliteit buiten werking te stellen, om te vermijden dat opvangoplossingen op beperkingen zouden stoten. Het gaat dan onder meer over de minimale oppervlakte en de bezettingsnorm. Ook vanuit Ruimtelijke Ordening, uw bevoegdheid, minister, lijkt de huidige wetgeving daarvoor enige beperkingen met zich mee te brengen, met name voor het opdelen van woningen. Die beperkingen moeten in het kader van extra opvangplaatsen eens tegen het licht worden gehouden.

Hebt u, minister, reeds overleg gepleegd met de lokale besturen, de eerste vergunningverlenende overheid, over dat soort drempels binnen de Ruimtelijke Ordening voor de opvang van oorlogsvluchtelingen? Zo ja, hoe evalueert u dat overleg? Op welke drempels stoot men voornamelijk?

Zult u maatregelen overwegen die gemakkelijker toelaten om leegstaande handelspanden, weekendverblijven en dergelijke ter beschikking te stellen aan oorlogsvluchtelingen? Zo ja, welke?

Zult u maatregelen overwegen die gemakkelijker toelaten om grote villa's en zelfs normale gezinswoningen op te delen om deels ter beschikking te stellen aan oorlogsvluchtelingen? Zo ja, welke?

Welke andere concrete maatregelen zult u nemen binnen uw beleidsdomein Ruimtelijke Ordening voor de opvang van oorlogsvluchtelingen?

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, ik heb een vraag naar aanleiding van de verwachte komst van tienduizenden vluchtelingen naar Vlaanderen. We hebben geen zicht op hun aantal, maar zoals we al zeiden: we hopen

op het beste maar moeten voorbereid zijn op het ergste. Dat stelt het woonbeleid ook voor enorme uitdagingen en dus ook voor Ruimtelijke Ordening en Omgeving.

Naar aanleiding van die vluchtelingen zal Vlaanderen snel noodopvang en tijdelijke huisvesting moeten creëren. In de week van 14 maart – dat is al voorbij natuurlijk – moesten ongeveer 6000 plaatsen worden gecreëerd, er zijn ondertussen al veel meer mensen hier, en tegen eind maart 18.000. We hoorden van de gouverneur van Antwerpen nog andere cijfers. Daarvoor wordt eerst gekeken naar de lokale besturen, die vooral bezig zijn dit in te richten in leegstaande gebouwen zoals rusthuizen, ziekenhuizen kloosters of voormalige vaccinatiecentra. Ook leegstaande sociale woningen zullen worden geactiveerd om aan die eerste noden te voldoen.

Maar tenzij de oorlog vrij snel afgelopen is, zal meer nodig zijn om alle mensen een dak boven het hoofd te bieden. Dan komt het scenario van de nooddorpen in het vizier. De komende weken worden daarom de voorbereidingen getroffen om 15 tot 20 – dat waren de prognoses vorige week – dorpen te bouwen. Die zouden elk een 250-tal wooneenheden moeten bevatten. Daarvoor wordt momenteel naar geschikte locaties gezocht. De provinciegouverneurs nemen de inventarisatie op zich.

Minister, in het besluit van de Vlaamse Regering (BVR) betreffende de meldingsplichtige handelingen ter uitvoering van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (VCRO) worden twee situaties onderscheiden waarbij de opvang voor vluchtelingen niet vergunningsplichtig is, maar enkel meldingsplichtig. Het gaat dan over artikel 5/1, dat bepaalt dit voor een wijziging in het aantal wooneenheden bij een particulier geldt, en artikel 5/2 dat voorziet in de mogelijkheid om in opdracht van de gemeente tijdelijke woonunits te voorzien. Wat betreft de functiewijzigingen wordt in artikel 2 paragraaf 1 derde lid van het BVR tot bepaling van de vergunningsplichtige functiewijzigingen voorzien dat er geen vergunning moet worden aangevraagd indien de functiewijziging nodig is voor de noodopvang van vluchtelingen.

Belangrijk is evenwel, zeker in de toepassing van artikel 5/2, dat daar een aantal voorwaarden aan verbonden zijn. Zo mogen er geen gemeentelijke regels uit ruimtelijke uitvoeringsplannen (RUP's) verordeningen of bijzondere plannen van aanleg (BPA's) in de weg staan. Daarnaast moet men bijvoorbeeld minstens tien meter afstand houden tot alle perceelsgrenzen. Dit kan mogelijk de bruikbaarheid in deze crisissituatie beperken.

Minister, acht u de huidige reglementering met betrekking tot het omgevingsrecht voldoende flexibel om de nodige opvangcapaciteit te realiseren? Ik heb het dan onder meer over functiewijzigingen, en over de plaatsing van nooddorpen. Indien dit niet zo is, welke wijzigingen acht u dan nodig om die flexibiliteit in te bouwen?

De tijdelijke units, zoals vermeld in artikel 5/2, kunnen volgens dat artikel alleen maar in opdracht van de gemeente voor de opvang van vluchtelingen dienen. Dat kan natuurlijk gevolgen hebben voor particulieren die bijvoorbeeld tijdelijk een mobiele unit willen plaatsen voor de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne, denk bijvoorbeeld aan opvang van familieleden. Ik besef dat men daar wellicht maar beperkt een beroep op zal doen, maar ik kan me toch wel voorstellen dat er mensen zijn die familieleden hebben die uit Oekraïne naar hier gekomen zijn en die eraan denken om mensen op die manier op te vangen. Verhindert de bepaling 'in opdracht van de gemeente' dat zij een mobiele unit plaatsen met de bedoeling vluchtelingen op te vangen? Hoe kan dit dan worden opgelost?

Voorlopig mikt men op 15 à 20 nooddorpen met elk een grootte van rond de 250 opvangplaatsen. Dat biedt echter maar een extra capaciteit van maximaal 5000 opvangplaatsen. Het voordeel van kwaliteitsvolle wooncontainers – we mogen het eigenlijk geen containers noemen, maar wel 'units' – is echter dat men ook relatief makkelijk kan opschalen. Houdt men bij het zoeken van de locaties en ondernemingen die de units produceren ook rekening met die mogelijkheden om op te

schalen of om kleinere projecten van mobiele units te organiseren? Gelet op de onzekerheid waar men vandaag mee moet rekenen en de schaal die nodig zal zijn in een worstcasescenario, lijkt dat geen overbodige luxe.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Dank u, collega's. Naar aanleiding van de vorige vluchtingencrisis in 2015-2016 werden in de regelgeving ruimtelijke ordening reeds heel wat mogelijkheden ingeschreven om een vlotte opvang van oorlogsvluchtelingen mogelijk te maken.

De regelgeving voorziet een vrijstelling van vergunning voor een functiewijziging van bestaande gebouwen in functie van de gegroepede opvang van asielzoekers, daklozen of burgers wier woning onbewoonbaar is en dit voor een periode van maximaal drie jaar. Het moet gaan om een gegroepede opvang en dus geen opvang van één gezin. Die regeling is bijgevolg eerder bedoeld voor de overheid, maar ook grootschalige particuliere initiatieven zijn mogelijk.

De bestaande regelgeving biedt ook voor particulieren heel wat mogelijkheden om te zorgen voor de opvang van vluchtelingen.

De bestaande regelgeving ruimtelijke ordening laat reeds toe om een deel van je woning ter beschikking te stellen van vluchtelingen. Als de vluchtelingen in de bestaande woning niet beschikken over een eigen badkamer, keuken en dergelijke, maar als het ware één gezin vormen met de bestaande bewoners is hiervoor geen vergunning nodig.

Als het toch gaat om een volwaardige wooneenheid in de woning, volstaat onder bepaalde voorwaarden een melding. Deze regeling geldt ook maximaal drie jaar.

Individuele burgers die voor een heel korte periode een gezin willen opvangen in een leegstaand pand of weekendverblijf kunnen een beroep doen op een vrijstelling van vergunning voor 120 dagen. Als 120 dagen niet zouden volstaan, is een vergunning nodig voor de functiewijziging en deze vergunning zul je bijvoorbeeld binnen woongebied zonder veel problemen kunnen bekomen. We zijn wel aan het bekijken of er voor de grootschalige nooddorpen geen nooddecreet moeten worden gemaakt. Dat wordt momenteel dus bekeken.

Mevrouw Schryvers wijst er in haar vraag terecht op dat het huidige artikel 5/2 van het meldingenbesluit een aantal voorwaarden verbindt aan de meldingsplicht voor het plaatsen van tijdelijke units voor de opvang van vluchtelingen. Naast de beperkingen die mevrouw Schryvers vermeldt, gelden er ook een aantal oppervlaktebeperkingen die mogelijk niet aangepast zijn aan de omvang van de vluchtingencrisis waar we nu mee geconfronteerd worden.

Voor het plaatsen van een tijdelijke unit in de tuin bij een bestaande woning is inderdaad een omgevingsvergunning vereist. Om een wildgroei aan allerlei tijdelijke constructies in de tuin bij bestaande woningen te vermijden, lijkt het mij aangewezen om als overheid de regie in handen te houden.

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Dank u wel, minister. Er zijn inderdaad heel wat mogelijkheden ingeschreven in de vorige opvangcrisis. Ik denk wel dat het nodig is om daarrond ook wat verduidelijking of opfrissing te sturen naar de lokale besturen. Er komt veel op hen af, en zij zijn dat waarschijnlijk wat uit het oog verloren.

Voor de gegroepede opvang is het wat gemakkelijker. Het is vooral in de individuele opvang in de huizen, bij mensen thuis, dat het vaak wat moeilijk loopt, en dat

mensen ook niet weten hoe het werkt. Mag het, mag het niet? Mag ik het opdelen, ja of neen? Een gezamenlijk gezin vormen in je huis, dat is goed voor even, maar dat dreigt ook weer consequenties te hebben in de fiscaliteit, en dat schrikt mensen dan weer af. Het is vooral in de optie waarbij een woning wordt opgedeeld dat er goed gecommuniceerd moet worden, maar er moet vooral ook gekeken worden naar de flexibiliteit. Als er gemeentelijke RUP's aan verbonden zijn, dan maakt het dat weer wat moeilijker, want als je die RUP's moet aanpassen dan gaat dat ook weer door een heel vergunningenproces. We zouden er toch kritisch moeten naar kijken of daar in de komende weken geen flexibilisering noodzakelijk is.

Ik denk dat we voor de nooddorpen inderdaad het best werken naar analogie van wat we ook gedaan hebben tijdens de coronacrisis. Toen hebben we een nooddecreet gemaakt voor de ziekenhuizen of zorginstellingen die wilden uitbreiden. In tijden van nood mag iedereen dopen, zegt men. Ik neem dus aan dat we ook voor dit soort dingen een nooddecreet maken, en dat we een kader scheppen waardoor lokale besturen heel snel dat soort van collectieve opvang kunnen garanderen.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Bedankt voor uw antwoord, minister. Zoals ik had aangegeven in de vraag, en zoals u ook verder hebt toegelicht in uw antwoord, zijn er momenteel inderdaad al een heel aantal mogelijkheden. Het is naar aanleiding van de vluchtelingen crisis in 2015 dat er een heel aantal bepalingen gekomen zijn die, wanneer het noodzakelijk is wegens een toestroom van vluchtelingen, een aantal mogelijkheden geven om te werken, onder meer met een melding in plaats van met een omgevingsvergunning. Dat is goed.

Wat de nooddorpen betreft, hoor ik van u dat er wellicht toch wel een nooddecreet moet komen. We zullen dat dan vanzelfsprekend in de nabije toekomst verder kunnen bespreken. Mijn vraag doelde natuurlijk ook op bestaande bijgebouwen. U zegt dat er mogelijkheden zijn voor bestaande bijgebouwen. Dat is waar, maar u zegt dat er mogelijk toch nog een aantal bepalingen zijn die moeten worden aangepast, onder meer betreffende afmetingen en dergelijke. Je kunt je de vraag stellen of het organiseren van bewoning wel mogelijk is, in bepaalde bijgebouwen.

Wat de mobiele units betreft, leid ik uit uw antwoord af dat u zegt: we gaan een regelgeving maken voor de plekken waar de overheid de regie heeft, maar we gaan dat in dit kader niet doen voor particuliere gevallen, zoals we dat wel gedaan hebben in het kader van de zorgunits, waar er een zorgrelatie is. Daar gaan we geen mogelijkheden creëren.

Minister, ik vraag me af of de nood misschien nog komt. We gaan nu wel mogelijkheden creëren in bestaande bijgebouwen, die nadien blijven staan. We gaan niet de mogelijkheid creëren om een mobiele unit te plaatsen. Ik begrijp natuurlijk wel de filosofie, want we hebben angst dat die mobiele units nadien zullen blijven. Ik heb er in het verleden al wel op gewezen dat die mobiele units ook worden verhuurd. U bent trouwens zelf ook op bezoek geweest in zo'n bedrijf, ik heb dat ook al gedaan. Die units kunnen nadien heel makkelijk worden opgehaald en gerecycleerd.

Ik weet dat de verbinding van een huurovereenkomst aan de regelgeving voor ruimtelijke ordening eigenlijk niet mogelijk is of uitermate moeilijk is, maar als we de tijdelijkheid zouden kunnen garanderen, dan lijkt het me toch een bijkomende mogelijkheid zijn.

Ik zou u dan ook willen vragen om die mee in ogenschouw te nemen, bijvoorbeeld in het kader van een familierelatie, want we zouden ook een aantal voorwaarden kunnen stellen.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Collega's, ik dank jullie voor de vraag. Ik denk dat we inderdaad alles op alles moeten zetten om ons voor te bereiden op de opvang van heel veel Oekraïense vluchtelingen.

Ik heb een vraag over de nooddorpen. Er wordt momenteel gezocht naar locaties voor nooddorpen, een twintigtal met een capaciteit voor 250 eenheden.

Minister, u spreekt over een nooddecreet voor de nooddorpen. Hoe wordt die afstemming gemaakt? Hebt u al een zicht op locaties en bekijkt u dan welke uitzonderingsmaatregelen er nodig zijn? Of hoe loopt het proces? Voor welke aanpassingen of elementen is het nodig om zo'n decreet op te maken?

Gwenny De Vroe (Open Vld): Minister, er is daarnet al gesproken over het opdelen van woningen. Ik had het graag eventjes gehad over het woningdelen. Volgende week is er, naar aanleiding van een conceptnota van mezelf en enkele Open Vld-collega's, een hoorzitting over woningdelen die verder bouwt op het concept van het zorgwonen. Ik kijk er erg naar uit. Ik zou u willen vragen om zeker aan uw kabinet te vragen om die hoorzitting te volgen. Ik denk dat het concept dat we hebben uitgewerkt, een eenvoudige oplossing zou kunnen zijn, ook in deze nood-situatie. Ik vraag met enige aandrang om dit goed mee op te volgen en eventueel mee uit te rollen.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega's, mijn administratie zit ook in de taskforce Oekraïne. Daar wordt het advies gegeven dat we in deze crisis pragmatisch moeten omgaan met de bepalende regelgeving. Ik denk dat dat wel logisch is.

We moeten natuurlijk wel opletten dat we de mensen die hier toekomen voldoende ondersteunen. Vandaar dat een collectieve opvang, georganiseerd door de overheid, het beste is, om te organiseren maar ook om te beheren.

We werken aan een nooddecreet, collega Schauvliege. We gaan geen concrete locaties bepalen, maar we zien wel dat de huidige regelgeving beperkt is tot 500 vierkante meter. De nooddorpen zullen veel groter zijn. We zijn nu aan het onderzoeken waar we de grens moeten leggen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Gwenny De Vroe aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de door de minister ingediende klacht met burgerlijke partijstelling tegen een gewezen milieu-inspecteur wegens corruptie en belangenvermenging – 2197 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Bruno Tobback

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gwenny De Vroe (Open Vld): Voorzitter, minister, collega's, een audit bij de handhavingsdiensten van het beleidsdomein Omgeving toont aan dat een oud-personeelslid van de Antwerpse milieu-inspectie zich zou hebben bezondigd aan corruptie, belangenvermenging en onregelmatigheden. De toenmalige leidinggevende inspecteur zou zijn tussengekomen in opgemaakte processen-verbaal, controleverslagen en dossiers die hem niet toekwamen en zou die naar zich hebben getrokken. Concreet gaat het om drie dossiers rond milieuproblemen bij chemische bedrijven in de haven van Antwerpen en een landbouwbedrijf in Ravels. Alle feiten en verklaringen gaan over een periode van voor 2019, omdat de betrokkene toen met pensioen ging.

Minister Demir, u diende in samenspraak met de secretaris-generaal van het Departement Omgeving, Peter Cabus, een klacht met burgerlijke partijstelling in tegen het ex-personeelslid, maar ook tegen onbekenden die medewerking zouden hebben verleend. Bijgevolg riep u personeelsleden op zich te melden als men weet heeft van dergelijke praktijken.

Minister, welke conclusies trekt u uit de audit bij de handhavingsdiensten van het Departement Omgeving?

Welke acties plant u na het lezen van de audit?

Intussen werden de deontologische code en de controlemechanismen binnen het departement gewijzigd. Welke zijn de wijzigingen en hoe dragen die bij aan het vermijden van onregelmatigheden, corruptie en belangenvermenging?

In welke mate zult u bekijken of de bedrijven die bevoordeeld werden, extra opgevolgd zullen worden?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega's, ik heb het rapport vertrouwelijk ter beschikking gesteld aan het parlement. Ieder is vrij om het in te zien. Buiten hetgeen reeds in de media is meegedeeld, kan ik geen inhoudelijke informatie over de forensische audit geven omdat het rapport in kwestie vertrouwelijk is.

Ik kan wel meegeven – dat is zo ook aan de media gezegd – dat er op basis van de vaststellingen van Audit Vlaanderen aanwijzingen zijn dat er sprake is van belangenvermenging en corruptie. Om deze reden werd ook een strafklacht met burgerlijke partijstelling ingediend bij de onderzoeksrechter.

Mededeling van informatie uit het rapport van Audit Vlaanderen zou het onderzoek in gedrang kunnen brengen. Ik kan er dus verder geen informatie over geven.

Het spreekt voor zich dat alle bedrijven die worden genoemd in het rapport van Audit Vlaanderen grondig onder de loep worden genomen. Ze krijgen allemaal nog eens bezoek. De handhavingshistoriek van deze bedrijven wordt in kaart gebracht om na te kijken of er sprake was van andere onregelmatigheden of vormen van ongeoorloofde dossierbehandeling. Waar nodig zullen alsnog de nodige handhavingsmaatregelen worden opgelegd. Eveneens worden er bijkomende controles uitgevoerd bij deze bedrijven. Onregelmatigheden die nog aan het licht kunnen komen, zullen worden toegevoegd aan het strafdossier.

Zoals bekend, werd in september 2021, in de context van het maatschappelijke debat over de rol van de handhaving, de opdracht gegeven om een systeemaudit uit te voeren omtrent de handhavingsdiensten. Het is de bedoeling dat hierbij knelpunten in het handhavingssysteem worden geïdentificeerd. Op grond van deze analyse worden wijzigingen voorgesteld met betrekking tot onder andere wetgeving en beleid, data- en informatiedoorstroming, rollen en verantwoordelijkheden, prioriteitenstellingen, en – uiterst belangrijk – deontologie en personeel.

Deze audit wordt eind deze maand opgeleverd. Uit de forensische audit blijkt nogmaals dat deze analyse broodnodig is. Het resultaat ervan zullen we ook met de gepaste zorg bestuderen zodat zo snel als mogelijk de verbetervoorstellen in de praktijk kunnen worden gebracht.

Zoals ik eerder al zei, zijn wij ook aan het kijken om extra handhavers aan te werven omdat er in het verleden is afgebouwd.

Collega Perdaens vroeg ook naar politieke inmenging in de audit. Dat is een aspect dat deel uitmaakt van het strafonderzoek. Ik ga er ook niet verder op in. De audit zei wel dat er geen direct verband zou zijn met politieke inmenging.

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gwenny De Vroe (Open Vld): Minister, het is inderdaad goed dat die audit ter beschikking wordt gesteld. Ik heb ook begrepen dat we die nog tot vrijdag kunnen bekijken. Het zou goed zijn om dat met z'n allen te doen. We moeten ervoor zorgen dat het in de toekomst niet meer kan gebeuren, of we moeten toch alle mogelijke maatregelen nemen om ervoor te zorgen dat dit niet meer kan gebeuren.

Handhaving is een sluitstuk van een goed beleid en we zetten er ook volop op in. We willen die versterken en verbeteren. We hebben er in deze commissie al heel veel aandacht aan besteed. De rotte appels moeten er natuurlijk uit. Het is goed dat het aan het licht is gekomen, dat er nu een audit is en dat eraan wordt gewerkt.

Ik kijk uiteraard heel erg uit naar de verbetervoorstellen die er zullen komen en naar het beleid en de wijzigingen die in de toekomst nog zullen worden genomen. Ik denk dat het belangrijk is dat het op een goede manier wordt aangepakt, zodat het in de toekomst hopelijk voor 100 procent kan worden vermeden.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, naar aanleiding van de forensische audit heb ik ook nog een aanvullende vraag. We doen geen uitspraak over de forensische audit. De persoonsgebonden inhoud is onderwerp van het gerechtelijk onderzoek, maar er staat in de forensische audit ook nog iets anders wat bijzonder interessant is. Men verwijst namelijk naar de systeemaudit die op dit moment wordt uitgevoerd.

Er wordt duidelijk aangegeven dat uit alles wat tijdens het onderzoek is vernomen in de forensische audit, het risico op mogelijke onregelmatigheden inzake toezicht en handhaving momenteel nog onvoldoende is afgedekt. Er is dus nog steeds onvoldoende garantie op een uniform milieutoezicht en handhaving. Men leidt dat af uit een aantal bevragingen. Er komt een aanbeveling uit die ook in de systeemaudit zal worden opgenomen.

U verwees net naar die systeemaudit die is besteld en waar een doorlichting wordt gemaakt om verbetervoorstellen te doen. Ik ben wel een beetje in de war, want op dit moment is er ook een onderzoek door Deloitte bezig, in opdracht van het Departement Omgeving, dat moet nagaan op welke manier inspecteurs van verschillende onderdelen van het beleidsdomein Omgeving beter zouden samenwerken. Scenario drie spreekt zelfs van het samensmelten tot één cel inspectie.

Hoe moet ik die twee verhalen met elkaar matchen? Het een spreekt eigenlijk over reorganisatie, terwijl er duidelijk een aanzet tot aanbeveling is over de kwaliteit die inspecteurs op dit moment afleveren. Hoe zullen die twee elementen op elkaar worden afgestemd? Het zou heel jammer zijn dat de finale aanbeveling een reorganisatietraject is dat eigenlijk niets aan de fundamenteën van de kritiek van Audit Vlaanderen doet, namelijk dat er op dit moment onvoldoende is afgedekt en onvoldoende garantie is op een uniforme handhaving en milieutoezicht. Hoe moet ik dat lezen? Wat zult u ondernemen om ervoor te zorgen dat we met die aanbeveling aan de slag gaan?

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Voorzitter, minister, u gaat de handhaving – ze is al deels in werking – volledig in één hand brengen. De audit heeft al iets aan het licht gebracht, namelijk een mogelijk corruptiedossier. In welke mate gaat u – ik sluit me aan bij mijn voorganger – de kwaliteit garanderen als dat allemaal samenzit? Kunt u

voor een betere sanctionering zorgen zowel naar de beoordeelde als de beoordelaars? Zorgt u dat dat in orde komt? Dat er een verbetering in zit? Zorgt u voor een betere controle? Zorgt u ervoor dat dit correct gebeurt? Er mogen geen regels zijn zonder goede opvolging en eventuele sancties.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): Voorzitter, minister, ik dank u voor uw antwoord. Het is natuurlijk wat moeilijk, een vraag over een audit waar persoonsgebonden gegevens in zitten, daar kunnen we het hier niet over hebben. Het is dus moeilijk om over de conclusie van de audit en de gevolgen uitgebreid te discussiëren.

Ik heb nog twee vragen. Eén, wat betreft de politieke inmenging. Er is heel wat over geschreven in de pers. Minister, vanwaar komt zoiets? Kunt u bevestigen dat er inderdaad in die audit geen sprake is van politieke inmenging?

Twee, u hebt extra manschappen en inspecteurs aangekondigd. We hebben dat al een aantal keer gehoord. Is dit nu een extra boven op de extra's? Of hebt u het telkens over hetzelfde aantal extra inspecteurs die zullen worden aangeworven? Kunt u daarover meer duiding geven?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: De systeemaudit gaat over processen en opvolging van pv's. Dat moet uniform gebeuren, daar moeten duidelijke regels over komen. We moeten gevolg geven aan de maatregelen. Eind deze maand krijgen we de resultaten van die audit. Uiteraard worden die doorgegeven aan Deloitte. Het gaat hand in hand. Zo kunnen we voor een keer die oefening grondig maken en op de handhaving toezien. Ik heb bij het begin van de legislatuur al gezegd dat dit niet goed genoeg georganiseerd is.

In de forensische audit staat dat er geen concrete bewijzen of aanwijzingen zijn van politieke inmenging. Ik heb dat altijd correct op die manier gebracht. Ik heb me altijd aan de bewoordingen van Audit Vlaanderen gehouden.

We hebben nu al een aantal, een tiental, mensen die we gingen aanwerven. Bij de handhavers en inspectie zijn de besparingen wat doorgeslagen. We zijn nu aan het onderzoeken – daarom wil ik deze oefening volledig afwachten – wat we daarbovenop nog extra nodig hebben voor een sluitend systeem van handhaving, inspectie en opvolging.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Steven Coenegrachts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de evaluatie van de erosieprojecten – 2253 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): In juni 2021 polste ik via een schriftelijke vraag naar het aantal erosiebestrijdingsprojecten in Vlaanderen. Een van de vaststellingen uit de cijfers die ik ontving is dat er tussen 2001 en midden 2002, in Limburg 129 erosiebestrijdingsprojecten liepen waarbij er in 12 gemeenten een erosiecoördinator werd aangesteld. In Oost- en West-Vlaanderen samen liepen er 55 projecten en werd er in 44 gemeenten een coördinator aangesteld. Kort door de bocht zou ik kunnen zeggen dat Limburgers veel efficiënter werken, maar daarover straks meer.

Het erosiebeleid kreeg op dat moment – de aanleiding tot mijn vraag – een evaluatie waarbij er dieper zou worden ingegaan op andere mogelijke instrumenten binnen het erosiebeleid. De evaluatie werd begin dit jaar gepubliceerd in een alomvattend rapport van 174 pagina's. Er staan belangrijke conclusies in. Het bodemerosierisico is gedaald, maar nog steeds hoog. Metingen in waterlopen laten zien dat het sedimentgehalte na veel neerslag hoog is en gerelateerd kan worden aan het aandeel landbouwoppervlak in het afstroomgebied. Uit de scenario-oefening bleek dat in de afstroomgebieden waar veel maatregelen genomen werden, de sedimentafstroom met meer dan 40 procent verminderd werd. Uit gegevens van de regio Sint-Truiden, bleek dat de brandweer minder vaak moest optreden in de jaren nadat veel erosiebestrijdingswerken werden uitgevoerd.

Het evaluatieonderzoek concludeert dat de maatregelen die genomen worden effect hebben, maar onvoldoende zijn voor het bereiken van de doelstellingen van landdegradatieneutraliteit en waterkwaliteit, voor het beschermen van burgers en van kwetsbare natuur. Op basis van de onderzoeksresultaten en conclusies werden er aanbevelingen voor een toekomstig erosiebeleid geformuleerd.

Welke conclusies onthoudt u? Welke aanbevelingen uit de evaluatie neemt u ter harte nemen? Welke concrete maatregelen zult u hiervoor nemen?

Welke inhoudelijke impact zal de evaluatie van het erosiebeleid hebben op de concrete invulling van het strategisch meerjarenprogramma in uitvoering van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB)?

Hoe kijkt u naar de teeltvrijheid?

Bent u van mening dat er van een inspanningsverbintenis naar een resultaatsverbintenis moet worden geëvolueerd? En zo ja, onder welke voorwaarden?

Zal de meerjarige beheersovereenkomst erosie met de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) behouden blijven?

Ik lachte ermee, maar wat moet ik concluderen uit de verschillen in het aantal projecten en coördinatoren in Limburg tegenover Oost- en West-Vlaanderen? Valt daar iets uit af te leiden of te leren?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Een eerste set beleidsaanbevelingen richt zich op het verhogen van de impact van het huidig instrumentarium. Een tweede groep beleidsaanbevelingen richt zich op een hertekening van het Vlaamse erosiebeleid vanuit de wetenschap dat er, ook in geval van een sterk verhoogde implementatiegraad van het huidig instrumentarium, nog steeds een aantal zwakten blijven bestaan. Zo worden niet alle landgebruikers bereikt, kan er onvoldoende gebiedsgericht worden ingezet op specifieke knelpunten, en kan er onvoldoende beloond dan wel bestraft worden.

In lijn met de resultaten van deze evaluatie zal ik binnen de Vlaamse Regering bekijken hoe de aanbevelingen in het nieuwe GLB kunnen worden geïmplementeerd. Verder laat ik onderzoeken welke instrumentenkoffer er binnen het Erosiebesluit ter beschikking kan worden gesteld om de realisatiegraad van erosiebestrijdingsprojecten te verhogen. Ik denk hierbij aan instrumenten voor grondverwerking of grondmobiliteit, een dienstenvergoeding voor opgelegd beheer of het opleggen van inrichtingswerken 'uit kracht van wet'.

Ook wil ik werk maken van een juridisch kader dat basisbodempkwaliteit moet garanderen op alle gronden in Vlaanderen. Naast erosie komen hierbij ook andere problematieken zoals organische stof en bodemverdichting aan bod, in lijn met de Europese Bodemstrategie en het door de Europese Commissie aangekondigd wetgevend initiatief.

In uitvoering van de stroomgebiedbeheerplannen wil ik binnen pilootprojecten experimenteren met een gebiedsgerichte aanpak van de erosieproblematiek, met resultaatsverbintenis, rekening houdend met het principe 'de vervuiler betaalt' en onder aansturing van een gebiedsregisseur.

Het GLB Strategisch Plan vermeldt dat de Vlaamse Regering op basis van de aanbevelingen uit de evaluatie van het erosiebeleid kan beslissen om de huidige maatregelen bij te sturen. Ik zal dan ook met mijn collega's bespreken welke maatregelen wij zullen bijsturen.

Ik steun de aanbeveling uit de evaluatiestudie, namelijk dat om een grotere impact te realiseren, de bestaande maatregelenpakketten gericht moeten kunnen worden bijgestuurd. Afhankelijk van de ernst van het erosierisico zouden dan de minst effectieve maatregelen niet meer worden aangeboden in het keuzepakket en kan teeltsturing worden overwogen. Een dergelijke aanpak op maat past heel goed binnen een gebiedsgerichte aanpak van de erosieproblematiek.

Het regeerakkoord stelt dat het Vlaamse erosiebeleid na evaluatie wordt bijgestuurd, waarbij het principe 'de vervuiler betaalt' een belangrijk uitgangspunt vormt. De invoering van een resultaatsverbintenis kan hier invulling aan geven. Doch, uit de evaluatie blijkt duidelijk dat dit niet eenvoudig in de praktijk te brengen is. Daarom gaan we voorstellen om de in deze studie voorgestelde gebiedsgerichte aanpak met resultaatsverbintenis verder te onderzoeken en uit te rollen in een aantal pilootgebieden.

In het nieuwe GLB-plan gaan we de meerjarige beheerovereenkomsten vervangen door ecoregelingen. De strengere condities, aangevuld met deze ecoregelingen, zijn vanuit het GLB de maatregelen tegen erosie.

Bij de uitvoering van erosiebestrijdingswerken is er een duidelijk regionaal verschil tussen het oosten en het westen van Vlaanderen. Nochtans hebben alle zeer sterk en sterk erosiegevoelige gemeenten en de meeste van de matig erosiegevoelige gemeenten een erosiecoördinator, ongeacht de provincie waar ze gelegen zijn.

De evaluatie heeft meerdere redenen naar voren geschoven voor dit regionaal verschil in uitvoering van erosiebestrijdingswerken via het besluit.

Er is minder grote of zichtbare modderoverlast in het westelijk deel van Vlaanderen waardoor de urgentie minder groot zou zijn. De minder grote overlast is onder meer te wijten aan een ander landschap met minder grote percelen en minder lange en/of minder steile hellingen.

In Oost-Vlaanderen en in mindere mate in West-Vlaanderen werden reeds veel kleinschalige erosiebestrijdingsmaatregelen aangelegd via provinciale subsidies. Deze kunnen op een zeer beperkte oppervlakte worden aangelegd, waardoor de impact voor de landbouwer kleiner is, en worden integraal door de provincie gefinancierd en aangelegd. Heel wat erosieknelpunten in het westen van het land werden op deze manier aangepakt.

Erosie staat minder hoog op de politieke agenda in het westelijk deel van Vlaanderen.

Nog een reden is het type landbouw, namelijk de impact van de agro-industrie in het westelijk deel van Vlaanderen, waardoor er minder mogelijkheden zijn tot het sluiten van overeenkomsten met eigenaars en gebruikers.

De ervaring van de erosiecoördinatoren zou verschillen. Zo zie je dat je voor alles een uitleg hebt, collega Coenegrachts.

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Minister, ik ben blij dat ik die uitleg heb gekregen, waarvoor dank. Ik vind het heel positief om te horen dat u de aanbevelingen van het rapport ter harte neemt en dat u dat ook in de praktijk wilt brengen. We kijken uit naar de pilootprojecten.

Ik heb nog de vraag naar timing. Er is gezegd dat u dat gaat bespreken in de Vlaamse Regering en dat u dat gaat bekijken, maar wanneer mogen we daar wat van verwachten? Met andere woorden: wanneer mag ik hierop terugkomen? Het is toch een belangrijke problematiek die veel mensen in de miserie brengt. Het is belangrijk dat wij daaraan blijven werken. Het rapport geeft aan hoe we dat beter kunnen doen in de toekomst. Ik denk dat we daar met recht en reden werk van moeten maken, en het liefst zo snel mogelijk.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Minister, dank u wel voor het antwoord, en aan de vraagsteller, dank voor de vraag. Het is een zeer interessante materie. Ik merk dat de minister daar wel degelijk mee bezig is. We kijken inderdaad uit naar de resultaten van de proeven die worden gedaan.

U had het over teeltsturing. Kunt u iets meer uitleggen hoe u dat juist bedoelt? Als ik de term teeltsturing vermeld in de commissie Landbouw, dan huivert de minister. Wat zou die teeltsturing voor resultaat moeten brengen? In welke mate wilt u dat dat wordt toegepast?

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege.

Mieke Schauvliege (Groen): Collega Coenegrachts, dank u wel voor de vraag, en minister, dank voor uw uitgebreid antwoord. Die studie is uitermate interessant want ze toont aan dat waar er maatregelen gelden, ze werken, maar dat ze op veel te weinig oppervlakte in Vlaanderen van toepassing zijn en dat er dus een grote uitbreiding nodig is om te zorgen dat we toekomstige modderstromen, die we wel mogen verwachten met de klimaatverandering, kunnen opvangen en tegengaan.

Minister, u verwees daarnet in uw antwoord een paar keer naar het GLB. Recent is het GLB in openbaar onderzoek gegaan. Daar werden de resultaten van deze studie niet in verwerkt. Hebt u het met minister Crevits al gehad over de resultaten van deze studie? Op welke wijze zal dat worden aangepakt? Dat lijkt mij immers een zeer essentieel element te zijn aangezien er een heel grote link is tussen het erosiebeleid en het landbouwbeleid.

Binnenkort moet u bij Europa de stroomgebiedbeheerplannen indienen. U sprak daarnet over proefprojecten. Welke maatregelen zult u precies nemen om ook in uw stroomgebiedbeheerplannen de resultaten van deze studie op te nemen zodat ook het waterbeleid in Vlaanderen meewerkt aan de verbetering van het erosiebeleid?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Qua timing denken we eerder richting zomer. We willen voor de zomer met een aantal maatregelen naar de regering gaan.

Collega Pieters, ik ben zelf geen voorstander van een algemeen teeltverbod van wat dan ook. Maar als we gebiedsgericht gaan werken, kan men met teeltsturing het een en ander doen op percelen met een heel hoog risico op erosie. Vandaag zien we dat op percelen met een heel hoog risico op erosie, gewassen worden geteeld. Je zou dat eventueel wel kunnen sturen. Dat is een mogelijkheid die kan worden overwogen.

In het GLB staat duidelijk dat aanpassingen aan de regels omtrent het erosiebeleid een vertaling zullen vinden in de 'conditionaliteiten' binnen het GLB.

De periode van het openbaar onderzoek biedt daar ook de mogelijkheden voor. Momenteel zijn we de resultaten van de studie aan het omzetten naar bepalingen in de ontwerp teksten van de stroomgebiedbeheerplannen. Ik had namelijk sowieso gezegd dat de ambitie hoger moest liggen. Door de resultaten van die studie mee te nemen in de ontwerp teksten, willen we duidelijkere principes rond het toewijzen van verantwoordelijkheden opnemen, evenals een gebiedsgerichte aanpak.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het VN-verdrag tegen plasticvervuiling – 2254 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Mijn vraag om uitleg gaat inderdaad over het VN-verdrag tegen plasticvervuiling. Over twee jaar moet er een bindend verdrag klaar zijn dat plastic van productie tot afval aan banden legt. Dat werd besloten op een milieuconferentie van de Verenigde Naties in Nairobi. Het gaat vooral over wegwerpplastic. In Europa zijn de lidstaten al langer aan de slag om plastic verpakkingen voor eenmalig gebruik te beperken via de single-userrichtlijn. Die richtlijn moet nu ook op Vlaams niveau vertaald worden.

De milieubeweging reageert voorzichtig positief op het verdrag van Nairobi. Belangrijk is dat het een bindend verdrag wordt met harde, meetbare en controleerbare doelen. Zo bestaat er in Nederland een plasticverdrag waarbij alle bedrijven targets opstellen en halen. In Vlaanderen zijn initiatieven zoals de Green Deal Anders Verpakt te vrijblijvend en beperkt tot bedrijven die intekenen, die zich dus vrijwillig aanmelden.

Een belangrijk instrument is het intergewestelijk samenwerkingsakkoord over verpakkingsafval waarin staat dat het aandeel van herbruikbare verpakkingen voor dezelfde goederen niet mag verminderen ten opzichte van het voorgaande jaar. De Interregionale Verpakkingscommissie (IVC) is verantwoordelijk voor de naleving ervan.

Sinds 2016 legde de IVC geen enkele boete op aan bedrijven die hun eigen doelstellingen rond herbruikbaar plastic niet behalen. Dat komt niet doordat er geen overtredingen zijn, maar wel, aldus IVC-directeur Marc Adams, door het volgende: "Wij hebben onvoldoende personeel gehad om tot sanctionering over te gaan." Hij verklaart ook: "Het is zo dat de IVC niet beschikt over eigen personeel, maar worden moet werken met personeelsleden die door de gewesten ter beschikking worden gesteld. De gewesten komen hun engagementen inzake personeel niet na."

Mijn vragen aan u zijn de volgende, minister.

Bent u op de hoogte van het personeelstekort en het gebrek aan controle op de doelstellingen voor herbruikbaar plastic afval? Hoeveel voltijdsequivalenten (vte) verbonden aan de IVC financiert Vlaanderen en welke taken voeren ze uit?

Jaarlijks komt er 750.000 ton bedrijfsverpakking op de markt. In een preventieplan moeten bedrijven proberen om hun verpakkingsgewicht met 5 procent te doen dalen of nieuwe herbruikbare verpakkingen te gebruiken. Dat biedt een potentieel van 37.500 ton. Zal Vlaanderen, via de IVC, een controle uitvoeren op de preventieplannen van bedrijven en sectoren? Hoeveel controles per jaar zal men dit jaar uitvoeren? Zal men ook ter plaatse controleren?

Ik heb een vraag met het oog op de nieuwe erkenning van Fost Plus in 2024. Welke voorwaarden rond het hergebruik van producten zult u voorstellen in het kader van het samenwerkingsakkoord over verpakkingsafval? Hoe loopt het proces voor de erkenning van Fost Plus en welke actoren worden hierbij betrokken? Welke actoren zullen uiteindelijk de erkenningsvoorwaarden bepalen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Er zijn momenteel 17,8 vte's aan het werk bij de IVC. 9 van deze vte's worden door het Vlaamse Gewest aangeleverd. Op basis van een vroegere audit zou er meer personeel moeten zijn en zouden er 7 extra vte's moeten zijn vanuit Vlaanderen.

Door de huidige personeelsinvulling moet de IVC binnen haar takenpakket inderdaad keuzes maken tussen kerntaken die absoluut vervuld moeten blijven worden en taken die, al dan niet tijdelijk, niet volledig vervuld worden. De controle op de erkende organismen Fost Plus en Valipac en op de recyclageresultaten die behaald worden, is bijvoorbeeld een absolute kerntaak die de IVC onverkort vervult.

De controle op freeriders is een taak die momenteel gedeeltelijk vervuld wordt. De detectie van freeriders gebeurt nog steeds, maar voor het opstellen van processen-verbaal en het opleggen van geldboetes is gespecialiseerd personeel nodig, dat momenteel ontbreekt. Hierdoor kan slechts occasioneel overgegaan worden tot sanctionering. Er wordt gezocht naar oplossingen voor dit knelpunt.

Zonder een voorafname te doen op de audit die voor dit jaar gepland is, zijn we momenteel ook aan het bekijken op welke manier we met de middelen van de producenten extra mensen kunnen aannemen om te handhaven. Ook voor de producenten zelf is het natuurlijk belangrijk dat freeriders gevonden en aangepakt worden. Voor zwerfvuil is het na veel overleg ook gelukt om dat te doen. Ook in dezen zou dat moeten lukken. Sinds vorig jaar hebben we op deze manier al twee extra controleurs kunnen aanstellen, die de selectieve inzameling bij bedrijven mee controleren. Dit heeft als voordeel dat deze personeelsleden niet onder de koppenbesparingen van de Vlaamse overheid vallen als ze extern gefinancierd worden. Op die manier wil ik de inzet op handhaving gevoelig verhogen, evenwel zonder de andere kerntaken te verwaarlozen.

De IVC werkt als een geïntegreerd team, waarbij de taken niet specifiek toegewezen zijn aan de vte's die door een bepaald gewest geleverd worden.

Inzake de doelstellingen voor herbruikbaar plastic afval, stelt de wetgeving dat voor de hoeveelheid geproduceerde goederen, het aandeel herbruikbare goederen niet mag dalen en het totale gewicht eenmalige verpakkingen moet dalen. Deze algemene doelstelling wordt evenwel in het samenwerkingsakkoord vertaald in de verplichting om een algemeen preventieplan in te dienen. Er is voor de rest geen specifieke verplichting voor individuele bedrijven voorzien in het samenwerkingsakkoord die door de IVC moet of kan worden opgevolgd. Dat de IVC geen boetes oplegt aan bedrijven die hun eigen doelstellingen inzake hergebruik niet halen, heeft dus geen link met de personeelsproblematiek van de IVC.

Het algemeen preventieplan geldt zowel voor huishoudelijk als voor bedrijfsmatig verpakkingsafval. Voor het preventieplan 2019-2022 heeft de IVC becijferd dat alle maatregelen die genomen werden in het geheel van de individuele preventieplannen moeten leiden tot een reductie van 5 procent aan eenmalige verpakkingen. De IVC heeft daarom beslist om voor het preventieplan 2022-2025 aan alle bedrijven een reductiedoel van 5 procent vermeden eenmalige verpakkingen op te leggen. De IVC zal de preventieplannen natuurlijk ook beoordelen in het licht van deze doelstellingen.

Dan kom ik tot het antwoord op uw derde vraag. In voorbereiding op de nieuwe erkenning van Fost Plus in 2024 zal een analyse gebeuren van de huidige erkenningsbepalingen. Bovendien verwacht ik eind 2022 ook een evaluatie van het verpakkingsplan, die daarbij meegenomen wordt. Ik wil daarbij absoluut komen tot een aanscherping van de bepalingen inzake preventie en hergebruik. Het is essentieel om op dat vlak een meer proactieve rol te voorzien voor Fost Plus. In de nieuwe erkenning van Valipac van eind vorig jaar heeft de IVC die lijn al gevolgd en werd er ook een ambitieus actieprogramma opgelegd aan hen.

De erkenning zal worden opgelegd door de IVC, waarin de drie gewesten vertegenwoordigd zijn. De erkenning wordt verleend op basis van de erkenningsaanvraag, maar het is de bedoeling om voor de indiening van de erkenningsaanvraag al aan Fost Plus te laten weten wat de verwachtingen van de gewesten zijn. In het kader van een erkenning consulteert de IVC ook steeds de verschillende stakeholders. Het zijn de gewesten die de erkenningsvoorwaarden mee bepalen.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Dank u wel voor uw antwoord, minister. Ik wil wat dieper ingaan op het onontgonnen potentieel van herbruikbare verpakkingen. U antwoordde op een eerdere vraag dat u bij de opschaling van die Green Deal Anders Verpakt mikt op een jaarlijkse reductie van 15.000 ton aan verpakkingen. Als ik dat bereken, gaat het slechts om 2 procent van het totale aantal ton aan bedrijfsverpakkingen dat jaarlijks op de markt komt. Dit staat in contrast met wat er in Nederland gebeurt, waar er wel ambitieuze doelstellingen worden geformuleerd en monitoring gebeurt. Daar heeft het ketenplatform Plastic Pact als doelstelling om tegen 2025 20 procent minder plastic op de markt te brengen. Dankzij een jaarlijks monitoringrapport met een nulmeting in 2017 kan iedere burger in alle transparantie zien hoe de voortgang verloopt. Dat is toch een groot verschil met hoe Vlaanderen dat aanpakt, met een lagere doelstelling en weinig controle en monitoring.

Mijn vraag is hoe u de precieze doelstelling van de Green Deal Anders Verpakt ziet. Wat stelt u precies voorop? Ten tweede, hoe zult u evalueren of er door de Green Deal effectief minder verpakkingen op de markt komen? Welke methodiek wordt gebruikt? Wat is de timing voor de evaluatie? Ik denk namelijk dat dat toch wel belangrijk is. Het is leuk om Green Deals te ondertekenen, maar we moeten ook zien dat ze effect hebben en vooral het effect bereiken dat we vooropstellen, namelijk minder verpakkingen op de markt brengen.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Ik wil nog meegeven dat die 2 procent een inschatting is van wat we kunnen behalen binnen de projecten van de Green Deal. Minstens 10 procent van die projecten moet ook opgeschaald worden om veel meer te kunnen doen. Het is de bedoeling om op die manier tot grotere reducties te komen dan 2 procent.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Ik hoop dat dat veel grotere reducties worden, want het blijft toch wel een groot probleem, dat we moeten aanpakken. In dat VN-verdrag gaat het natuurlijk over de hele waardeketen van plastic. Het sluiten van materiaalketens is een circulair principe. Op die circulaire ladder staat preventie natuurlijk voorop en hergebruik boven recyclage. We vinden het wel belangrijk dat die circulaire hiërarchie gerespecteerd wordt. Ik pleit dan ook voor een afdwingbaar kader voor hergebruik en de opmaak van het nieuwe verpakkingsplan en de daarbij horende erkenningsvoorwaarden van Fost Plus, want tenslotte is het allereerste wat we moeten doen werken aan de preventie van verpakking. Dat missen we heel vaak in de

acties van Fost Plus. We hopen dus dat, op het moment dat die erkenningsvoorwaarden opnieuw onderhandeld worden, daar heel hard op ingezet wordt, want dat is de allereerste stap om te zorgen dat we in een properder Vlaanderen leven.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.